

1. Bevezető

1.1 A tanulmány megírásának oka és célja

Jehova Tanúi széles körben ismertek, és mégis sok szempontból ismeretlenek. Gyakran találkozunk velük, ismerjük kiadványaikat. Tudunk főbb hitnézeteikről: a vér bármiféle alkalmazásának és a katonai szolgálatnak elutasításáról, a „világi” ünnepek (köztük a karácsony és a húsvét) meg nem tartásáról, az Armageddoni csata közeli bekövetkezésének hirdetéséről. De keveset tudunk arról, hogyan ösztönzik ilyen buzgó tevékenységre a tanúkat, egyáltalán minek a hatására lesz valaki tanúvá vagy miért marad az sokszor a tapasztalatai, a tények és az érvek ellenére is.

Missziós szempontból nagy és gyakori lehetőség (és kihívás) a keresztények számára, hogy bizonysgot tegyenek az őket felkereső tanúknak Jézus Krisztusról. Ahhoz, hogy ez eredményes legyen, az ő nyelvükön kell elmondaniuk az örömhírt, ahogy Pál apostol tette az Areoszpagoszon a hellénekkal (Acta 17).

Apologetikai szempontból minden keresztényt felszólít Júdás, hogy „küzdjete a hitért, amely egyszer s mindenkorra a szentekre biztatott”¹. A nem bibliai tanítások hirdetőinek módszereinek ismerete és felismerése számunkra az oltalom, a tévedők vagy megtévesztettek számára szabadulás eszköze lehet.

Tanulmányomban ezeket a módszereket kívánom Jehova Tanúi egyik kiadványának elemzése által bemutatni.

1.2 A tanulmány fontossága

Az utóbbi évtizedekben már magyar nyelven is megjelentek könyvek Jehova Tanúiról. Ezek többnyire főbb (pl. Szalai:2001) vagy egyes (pl. Kovács:1997, Jonsson:2001) tantételeik háttérének és cáfolatának megismertetésével segítik a missziós és hitvédelmi tevékenységet. Más nyelveken hozzáférhetőek könyvek a szekták által alkalmazott gondolkodás-befolyásoló módszerekről (pl. Hassan:1988, Geisler, Rhodes:1997). De magyarul nem találtam olyan tanulmányt, ami a tanúvá válás folyamatával, a kiadványaik ebben gyakorolt szerepével foglalkozna.

De miért én legyek / vagyok az, aki belekezd egy ilyen tanulmány elkészítésébe? Hat évig (1994-2000) voltam Jehova Tanúi egyházának aktív tagja. Megszerettem és

1 A bibliaidézetek forrása a Magyar Biblia Társulat Új fordítású Bibliája. Az Órtorony Társulat kiadványaiból vett idézetekben a Szentírás Új Világ Fordításából vett idézetek, hivatkozások vannak.

sajnálom azokat az istenkereső embereket, akik nem tudnak kiszabadulni az „Örtoronyból”. Megismertem irodalmukat, nyelvezetüket, majd később bírálóik véleményét és érveit is. Teológiai tanulmányaim pedig további segítséget jelentettek elméleti és gyakorlati részről is ahhoz, hogy jelen tanulmány elkészítésére vállalkozzak.

1.3 A tanulmány módszerei

Többféle módon lehetne vizsgálni ezt a témát. A következők miatt választottam a *Mit tanít valójában a Biblia?* című könyvük elemzését:

- Jehova Tanúi 2005-ben adták ki ezt a könyvet és több mint 79.000.000 példányban 176 nyelven nyomtattak ki azóta²
- Ezt használják elsődleges házi bibliatanulmányozási eszközként az érdeklődőkkel. Ezért sokak számára hozzáférhető további kutatás céljából és sok keresztenyhez is eljut, akik hasznosnak találhatnak egy ilyen tanulmányt.
- Ezt mutatja az is, hogy szakdolgozati témát keresve megkérdeztem Szalai András, az Apológia Kutatóközpont vezetőjét és ő jelen tanulmány elkészítését ajánlotta és kérte.
- Még a Jehova Tanúi valláshoz tartozóknak is hasznára válhat dolgozatom megismerése, mert egy saját kiadványukban olvasható tanács szerint: „az „intellektuálisan becsületes” személyre az a jellemző, hogy amit igaznak hisz, azt kész tüzetesen megvizsgálni [...], az egyéb rendelkezésre álló bizonyítékoknak [pedig] kész kellő figyelmet szentelni”³.

Az elemzés során az alábbi módszereket használom:

- A szakirodalomban fellelhető érvelési hibák és befolyásoló (mind controll) módszerek azonosítása.
- A kiadvány szerkezetének tanulmányozása
- A könyv képanyagának tanulmányozása
- A más szerzőktől vagy a Bibliából származó idézetek használatának és forrás-megjelölésének vizsgálata

Dolgozatomban a tanúk által használt csoportnyelv kifejezéseit használom ahol szükséges. Egyrészt azért, hogy a nem tanú olvasók megismerjék és a tanúkkal való kapcsolatukban helyesen használják (és értsék) ezeket, másrészt mert a csoportnyelv is a témához kapcsolódó jellegzetesség.

2 <http://www.jw-media.org/people/statistics.htm>

3 Van-e Teremtő, aki törődik veled? 1. fejezet, 9. o.

2. Jehova tanúi

A tanítási módszereknek, a tanúk gondolatvilágának jobb megismeréséhez hozzájárul a szervezet történetének, tanításainak, a Bibliához való viszonyuknak, kiadványaiknak áttekintő megismerése is, mivel ezek kölcsönösen hatnak egymásra.

2.1 Történetük⁴

Charles Taze Russell (1852-1916) az 1870-es években bibliatanulmányozó csoportot hozott létre. Az adventista egyháztól és az abból kivált csoportoktól, egyénektől (pl. N.H. Barbour, George Storr) átvett tanítások, világvége-várás és az első századi kereszténység helyreállításának vágya határozta meg érdeklődésüket.

1874-ben kezdték el Russell anyagi támogatásával kiadni a *Zion Watch Tower* (Sioni Őr Torony) c. folyóiratot, ami ma *The Watchtower Announcing Jehovah's Kingdom* (Az Őrtorony hirdeti Jehova királyságát) címmel jelenik meg kéthetente 148 nyelven átlag 25.000.000 példányban. 1931-ben kezdték kiadni a *Golden Age* (Aranykor) c. folyóiratot, ez napjainkban *Ébredjetek!* címmel jelenik meg havonta kétszer 87 nyelven átlag 18 millió példányban.

1881-ben jegyezték be a Watch Tower Tract Society nonprofit szervezetet, aminek első elnöke L.H. Coonley volt. Később más jogi személyiségű szervezeteket is létrehozottak az egyház képviselőire (Watch Tower Bible and Tract Society of New York Inc., Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, International Bible Students Association a legismertebbek).

Az egyházat eleinte nem kívánták szervezetként bejegyeztetni, majd felvették a Komoly Bibliakutatók nevet, 1935. óta pedig Jehova Tanúi (Jehovah's Witnesses) a hivatalos nevük (hivatkozás: Ésaías könyve 43. rész 10. vers), az Amerikai Egyesült Államokban (USA) Jehova Keresztény Tanúi (Jehovah's Christian Witnesses) a hivatalos megnevezésük.

Magyarországon több, mint száz éve vannak jelen, legutóbb 1989-ben lettek hivatalosan egyházként elismerve.

Jelenleg 236 országban tevékenykednek. Tagságuk világszerte 2007-ben kb. 6 957 852 fő volt, Magyarországon⁵ 22 832 fő.

⁴ A 2.1 – 2.5 fejezetek elsődleges forrása: Hirdetők.... 1995

⁵ A 2008. február 01.-i Őrtorony szerint

2.2 Tanításaik

- Isten királysága 1914-ben (korábbi tanítás szerint 1799-ben, 1874-ben) kezdett láthatatlanul uralkodni a mennyben és hamarosan, még a jelenlegi nemzedék életében átveszi a hatalmat a földön is. Ezt 1914-re, 1925-re, 1975-re is várták.
- Jézus 1918-ban megvizsgálta a keresztény egyházakat, és csak a Bibliakutatókat tartotta elfogadhatónak, ezért annak vezetését kinevezte a 'hű és bölcs szolga' (vö. Máté evangéliuma 24.rész 45.vers) posztjára mint földi ügyeinek kizárólagos intézőjét
- Szerintük a zsidó nemzetet Isten elvetette (hivatkozás: Máté evangéliuma 21.-rész 43. vers), és ma a keresztények - vagyis kizárólag Jehova Tanúi - alkotják Isten nemzetét.
- Az első századi keresztény szervezet, tanítás és tevékenység megjövendölt és szükséges helyreállításának tekintik magukat. Ennek alapján a többi egyházat (a keresztényeket is) Sátán szervezetének tekintik, elvetik és magukat tartják Jehova egyetlen földi szervezetének, kizárólagos közlési csatornájának.
- Elvetik a Szentháromság tanát, Jézust Mihály arkangyallal - egy teremtménnyel - azonosítják, a Szent Szellemet / Szentlelket Isten személytelen tevékeny erejének tartják, Sátánt azonban személyes lénynek.
- Jézus nem kereszten, hanem kínszlopon halt meg, feltámadásakor szellemi- és nem hústestet kapott, valamint csupán 144.000 ember megváltója, akik közül kb. 8000-en napjainkban élnek és a 'felkentek' csoportját alkotják.
- Csak a felkentek fogyaszthatnak az Úrvacsorából az 'emlékünnepen' (a zsidó naptár szerinti Nisan hó 14-én tartják).
- Csak a 144.000 felkent részesül(t) mennyei feltámadásban és halhatatlanságban, a többi hűséges és tevékeny tag a paradicsomi földön fogja élni örök életét.
- Az embernek nincs halhatatlan lelke, a halállal teljesen megsemmisül és majd Isten teremti újjá emlékezetéből a feltámadáskor. Elvetik az örök gyötrelem tanítását és a pokol létét.
- Az Egyesült Nemzetek Szervezete a bibliai Jelenések könyve veres fenevadja (17. rész 3. vers), Isten királyságának hamis utánzata, Sátán műve. Ugyanakkor a New Yorki Őrtorony Társulat (Watchtower Bible and Tract Society of New

York) 1992. és 2001. között tagja volt az ENSZ nem-kormányzati-szervek (Non Government Organisations, NGO) Nyilvános Információs Irodájának⁶. (Department of Public Information, DPI), aminek célja az ENSZ tevékenységének propagálása⁷.

- 'Isten ama nagy napján, Armageddonkor' elpusztítja a földi kormányzatokat és a nem (vagy nem eléggé aktív) Jehova Tanúja személyeket. Ezután a túlélők a feltámadott igazakkal Jézus és a felkentek királysága alattvalóiként eltakarítják a régi világ romjait és halottait, majd Paradicsommá alakítják a Földet, befejezve ezáltal az Ádám által el nem végzett munkát.
- Tantételeik az Istentől eredő 'növekvő világosság' hatására olykor módosulnak, esetenként a korábbi ellentétére, majd vissza az azt megelőzőre (pl. a szodomaiak feltámadása, kormányzatokhoz való viszony.)

2.3 Tevékenységük

Legismertebb az ajtóról-ajtóra, házról-házra végzett térítő, tanítványképző munkájuk. Szervezetten, ellenőrzötten és nyilvántartottan végzik rendszeres prédikáló tevékenységüket, ami során többnyire kettesével keresik fel a területükön lakó embereket otthonaikban vagy végeznek utcai tanúskodást a Társulat kiadványait terjesztve.

A tanaik iránt érdeklődő személyekkel bibliatanulmányozást folytatnak annak lakásán, általában heti egy alkalommal, hogy felkészítsék és buzdítsák a tanúvá válásra, a Jehovának való önátadásra. Ennek során kizárólag az Őrtorony Társulat kiadványait felhasználva magyarázzák a Biblia tanításait.

Heti két alkalommal négy összejövetelet (teokratikus szolgálati iskola + szolgálati összejövetelet, Őrtorony tanulmányozás a Biblia segítségével (sic!) + nyilvános előadás) tartanak a Királyság-termekben. Ezek során a tagok prédikáló szolgálatra való felkészítése és az Őrtorony Társulat tanításainak megismertetése, elmélyítése a központi téma.

Általában évente háromszor nagyobb összejöveteleket (kerületkongresszus, körzetkongresszus) tartanak sportlétesítményekben vagy/és saját kongresszusi központjukban teokratikus oktatás céljából. Rendszerint ilyenkor jelennek meg az új kiadványok és keresztelik meg az új tagokat.

6 www.un.org/dpi/ngosection/pdfs/watchtower.pdf

7 <http://www.un.org/dpi/ngosection/brochure.htm>

Egyetlen ünnepük az Emlékünnep, amin Jézus haláláról emlékeznek meg; itt a tagok kb. 99,9%-a csupán megfigyelőként vesz részt, kizárólag a 'felkentek' fogyasztanak a kenyérből (pászka) és a borból Jézus parancsát követve.

Nem vesznek részt a politikai életben (nem szavaznak, nem töltenek be politikai tisztséget, ezzel összefüggő állást), nem fognak fegyvert (önvédelmi céllal sem) és nem végeznek semmiféle hadviselést segítő tevékenységet, nem fogadnak el vérátömlesztést és egyes vérkészítményeket ill. az ezeket tartalmazó (gyógy)szereket, nem fogyasztanak vért vagy véralkotókat tartalmazó ételeket (pl. véres hurka), nem végeznek karitatív tevékenységet, nem tartják meg a társadalmi, családi ünnepeket (születésnap, karácsony, húsvét, névnap, március 15., május 1., halottak napja, szilveszter, pünkösd, stb.).

2.4 Szervezetük

Az első századi Jeruzsálemi gyülekezet vezető szerepére hivatkozva központosított irányítású egyház. A new yorki Brooklynban székelő Vezető Testület irányítja a szervezet tevékenységét és közli egyedül hitelesnek, Istentől származónak tartott és a tagok által kötelezően követendő, megkérdőjelezhetetlen tantételeiket.

A szervezet irányítását minden szinten férfiak végzik. Zónafelügyelők, körzetfelügyelők, kerületfelügyelők irányítják, ösztönzik a rájuk bízott gyülekezeteket, amelyekben az elnöklő felügyelő által vezetett vének testülete felügyeli a hírnökök (tagok) tevékenységét, (ki)képzését - ezáltal életét.

A tagok aktivitásáról és esetleges fegyelmi ügyeiről nyilvántartást vezetnek, amit a tagság megszűnése (kizárás, kilépés, halál) után is megőriznek.

2.5 Tagságuk

Elutasítják a csecsemőkeresztséget. Csak az előírt tanulmányozást elvégző, a vének kérdéseire helyesen felelő, megfelelő életmódot és aktivitást mutató döntésképes személyt merítenek be Jehova tanújává, vagyis 'az Ő szellemétől irányított szervezete tagjává'.

Tagnak azt tekintik, aki legalább havonta egy órát (egyes korlátozott személyeknél ez 15 perccel is teljesíthető) terjeszti a szervezet tanait vagy/és irodalmát. Ha egy vagy több hónap kimarad, az illető 'rendszeretlen', ha hat egymásutáni hónap kimarad, akkor

'tétlen' minősítést kap, ezért az armageddonkori megsemmisülés vagy az Isten előtti kedvezőtlen ítéletet -azaz a megsemmisülés – fenyegeti.

Ha egy személy tartósan megszegi a szervezet vagy a Biblia viselkedési, erkölcsi stb. előírásait (pl. házasságot tör, vérkészítményt fogad el, dohányzik, születésnapot ünnepel, megkérdőjelezi a tantételeket vagy a vezetést stb.) akkor egy három vénből álló ú.n. bírói bizottság zárt és titkos tárgyaláson megvizsgálja, hogy megbánta e tettét, ennek hiányában kiközösítik az egyházból. A döntést indoklás nélkül jelentik be: 'xy a mai naptól nem tagja Jehova Tanúi gyülekezetének'. A kiközösítettel a tagok nem beszélhetnek (nem is köszönhetnek neki) még akkor sem, ha családtagjuk. Az ilyen személyek írásainak - könyv, internet, e-mail, stb. - olvasása is tilos. Később ha az illető kéri és a kívánt változásokat felmutatja, fokozatosan ismét teljes jogú taggá válhat.

Ha egy tag nem kíván Jehova Tanúja maradni, bejelentheti elkülönülését a véneknek. Ennek okairól a gyülekezetet nem tájékoztatják, nem tájékoztathatja. A vele való viselkedés azonos a kiközösítettekkel. Később joga van kérni visszavételét, ekkor a vének alaposan kivizsgálják, hogy az elkülönülés oka(i) megszűnt(ek)-e és valóban hithű tanú kíván-e lenni a továbbiakban.

2.6 Kiadványaik

Hitnézeteik terjesztésének legfőbb eszközei jellegzetes kép- és szövegvilágú kiadványaik: traktátusok, füzetek, folyóiratok, könyvek. A világ legnagyobb nyomdaipari kapacitását birtokolják, kiadványaik egy időben több száz nyelven (angolul Braille- és jelnyelven is) több millió példányban jelennek meg és kerülnek terjesztésre. Saját bibliafordításuk a *Szentírás Új Világ Fordítása (New World Translation of Holy Scriptures)*. Legismertebb folyóirataik az *Őrtorony* és az *Ébredjetek!*.

A kiadványokat 1989. óta adományokért - előre meg nem határozott összegért - terjesztik. A folyóiratok megrendelhetők.

Honlapjuk⁸ jelenleg 234 nyelven tartalmaz információt, alighanem az internet legtöbb nyelvű honlapja.

8 www.watchtower.org

2.7 A kiadványok szerepe a tanítványképzésben

2.7.1 A Biblia és Jehova Tanúi⁹

Világközpontjuk legfőbb üzemkomplexuma falán évtizedek óta egy felirat található, ami mindenkit erre buzdít: „Naponta olvasd Isten Szavát, a Szent Bibliát!”

Az évek folyamán különböző bibliafordítások egész sorát használták fel arra irányuló törekvésükben, hogy megbizonyosodjanak az eredeti ihletett Írások pontos értelméről. Azt mondják, céljuk nem az, hogy olyan szövegek után kutassanak, amik alátámasztják a saját elképzeléseiket. A Bibliát Isten ihletett Szavának tekintik.

1896-ban történt, hogy hivatalosan, közvetlen a Bibliára történő utalást foglaltak bele a jogi társaság nevébe, amit akkor a Bibliakutatók kiadói munkájuk kapcsán használtak. Abban az időben a Zion's Watch Tower Tract Society mint Watch Tower Bible and Tract Society vált törvényesen ismertté. A Társulat nem vált azonnal Bibliák nyomtatójává és bekötőjévé, ám tevékeny kiadója volt azoknak.

A Társulat sokat tett mint bibliaterjesztő. Nem kereskedelmi nyereségért, hanem szolgálatként az olvasói számára. Az általuk kinyomtatott és terjesztett Bibliák közt volt:

- a King James Version számos kiadása, amelyek könnyen hordozhatók és használhatók voltak;
- a nagyobb, „Oktatók Bibliája” (King James Version, olyan kiegészítőkkal, mint konkordancia, térképek, valamint széljegyzetek);
- a The Emphatic Diaglott a szöveg görög-angol sorközi visszaadásával;
- a Leeser fordítás, ami az angol szöveget a héber mellett tüntette fel;
- a Murdock fordítás az ősi szír nyelvből;
- a The Newberry Bible a széljegyzeteivel, amik a figyelmet az isteni név előfordulásaira irányították az eredeti nyelvben
- a Tischendorf New Testament fordítás a három legteljesebb ógörög bibliai kézirat különböző olvasataira (Sínai, Vatikáni és Alexandriai) való lábjegyzetutalásokkal;
- a Variorum Bible a lábjegyzeteivel, amely nemcsak az ősi kéziratok különböző olvasatait tartalmazta, hanem kimagasló tudósok különféle fordításait is a szöveg egyes részeiről;

9 Forrás: Hirdetők 1995

- Young szó szerinti fordítása
- Holman Linear Parallel Biblia különleges nyomtatása. Ez nagyobb lapszéleket tartalmazott, ahol nyomtatott utalások voltak azokra az Őrtorony-kiadványokra, ahol a különböző versek magyarázatai találhatóak,
- a The Emphatic Diaglott ami magában foglalja a Keresztény Görög Iratok J. J. Griesbach általi görög szövegét (az 1796-1806-os kiadást) egy angol sor-közi fordítással együtt.
- 1907-ben megjelentették a King James Version Bibliakutatók általi kiadását. Függeléként ebben a kötetben szerepelt a „Berean Bible Teacher's Manual” (Bereán bibliaoktatók kézikönyve). Ez tömör kommentárokat tartalmazott az egész Bibliából vett versekhez az Őrtorony-kiadványokra történő utalásokkal együtt, teljesebb magyarázat végett.

Jehova Tanúi többet szerettek volna, mint pusztán az emberek kezébe adni a Biblia példányaikat, csupán a könyvet önmagában. A tanúk segíteni akartak az embereknek, hogy megismerjék a Biblia isteni szerzőjének, Jehova Istennek személyes nevét és szándékát. Létezett egy angol nyelvű fordítás - az 1901-es kiadású American Standard Version -, ami használta az isteni nevet azon a több mint 6870 helyen, ahol feltűnt a forrásokban, amikből a fordítók dolgoztak.

De úgy érezték, szükség van egy újabb fordításra. Miért? Akkor már 190 nyelven adták ki a teljes Bibliát és legalább egyes részeit további 928 nyelvre és nyelvjárásra fordították le. Jehova Tanúi különböző időszakokban a legtöbb ilyen fordítást igénybe vették. Ám tény, hogy ezek közül a legtöbbet a kereszténység vallásos szektáihoz tartozó lelkészek és misszionáriusok készítették, fordításaikat pedig különböző mértékben vallásrendszerük múltbeli örökségeiként pogány filozófiák és Írás-ellenes hagyományok befolyásolták, valamint a történetkritika részrehajlása. Továbbá régebbi és megbízhatóbb bibliai kéziratok váltak elérhetővé. Az első századi görög nyelv, a régészeti feltárásoknak köszönhetően egyre világosabban érthetővé vált. A nyelvek is, amelyeken a fordítások készülnek, változásokon mennek keresztül az évek során.

1946-ban, október elején Nathan H. Knorr, a Watch Tower Society akkori elnöke először indítványozta, hogy a Társulat készítse egy friss fordítást a Keresztény Görög Iratokról. A tulajdonképpeni munka a fordításon 1947. december 2-án kezdődött meg. Az egész fordítói bizottság - mindegyikük szellemtől felkent keresztény - gondosan át-

vizsgálta a teljes szöveget. Majd 1949. szeptember 3-án Knorr testvér a Társulat New York-i és pennsylvaniai társaságának igazgatótestületeit egy közös összejövetelre hívta egybe. Bejelentette nekik, hogy az Új Világ Bibliafordító Bizottság befejezte a munkát a Keresztény Görög Iratok modern nyelvű fordításán, és átadta a Társulatnak kiadás végett. Ez egy friss fordítás volt az eredeti görög nyelvből. E fordítás egyik kiemelkedő vonása az, hogy helyreállította az isteni nevet, Isten személyes Jehova nevét, ami 237-szer szerepel a Keresztény Görög Iratokban.

Mindezek után a Héber Iratokat fordították angolra, majd 1953-tól kezdve folyamatosan megjelentették öt külön kötetben. Az Új Világ Bibliafordító Bizottság 1960. március 13-án befejezte a Biblia ötödik kötetére kijelölt szöveg végső olvasását. Ez tizenkét évvel, három hónappal és tizenegy nappal azután történt, hogy a Keresztény Görög Iratok tényleges fordítása megkezdődött. Néhány hónappal később a Héber Iratoknak ez az utolsó kötete nyomtatott formában megjelent terjesztés céljára.

Amióta az 1961-es egykötetes kiadást közreadták, négy további időszakú, javított kiadást jelentettek meg. A legutóbbi ezek közül 1984-ben volt, amikor egy nagy betűs nyomtatást adtak ki, számos dologra kiterjedő függelékkel, 125 000 lapszéli utalással, 11 400 felvilágosító lábjegyzettel és konkordanciával. A magyar változat 2003-ban jelent meg az 1984-es angol nyelvű kiadás fordításaként.

2.7.2 Bibliatanulmányozási könyvek¹⁰

Az Isten legyen igaz című könyvet 1946-tól 1968-ig használták és mintegy 19 250 000 példányt nyomtattak ki belőle 54 nyelven. Az 1968-ban közreadott *Az igazság, amely örök élethez vezet* című könyvet több mint 107 000 000 példányban 117 nyelven nyomtatták ki.

A bibliatanulmányozások vezetésében 1982-ben az *Örökké élhatsz Paradicsomban a földön* című lett az elsődlegesen használt könyv. Ez több mint 150 illusztrációt tartalmaz; mindegyiknek találóan megfogalmazott képaláírása van, amelyek tömören rávilágítanak a képek tanító jellegére.

1995-ben „a hű és értelmes rabszolga” új eszközzel gondoskodott az *Ismeret, amely örök élethez vezet* című 192 oldalas könyv formájában. Ez az értékes eszköz nem időz hamis tanításoknál. Építő módon mutatja be a bibliai igazságot 45 500 000 példányban, kb. 140 nyelven.

¹⁰ Az alfejezet forrása: Órtorony 1997 1/15 23-28. o.

2005-ben adták ki a *Mit tanít valójában a Biblia?* c. könyvet, eddig 79 000 000 példányban 176 nyelven nyomtatták ki¹¹. Ez külsejében és stílusában az előzőleg használt könyvre hasonlít. Vajon milyen okból volt szükséges a kiadása? Erre a kérdésre is választ keresek majd.

2.7.3 Folyóiratok

Jehova Tanúi legismertebb kiadványai az *Őrtorony hirdeti Jehova királyságát*¹² és az *Ébredjetek!* című jellegzetes képi világú havonta megjelenő lapok. 2003. óta az Őrtorony kétféle kiadásban jelenik meg, az egyik a tanúk, a másik a „világiak” számára készül.

A tanúk elsődleges kapcsolatteremtő és -tartó eszközei folyóirataik, traktátusaik. Ezeket kínálják fel a prédikálómunka során a házak lakóinak vagy a járókelőknek. Színes képeikkel, érdeklődésfelkeltő címeikkel, a tanúk által begyakorolt bevezető szövegek által viszonylag könnyen elfogadhatók a legtöbb ember számára. A felkínáló beszélgetés végén általában egy kérdést nyitva hagynak a hírnökök, és megígérik, hogy visszatérnek a folytatásra.

11 <http://www.jw-media.org/people/statistics.htm>

12 Továbbiakban: Őrtorony

3. Gondolkodás befolyásolás ¹³

Az embereket régtől fogva foglalkoztatja, hogyan befolyásoljuk, befolyásolhatjuk mások gondolkodását, ezáltal viselkedését, illetve mások a miénkét.

Arisztotelész dolgozta ki a meggyőzés első teljes elméletét. A meggyőzés három tényezőjét különböztette meg: 1. forrás (ethos), 2. üzenet (logos), 3. a közönség érzelmei (pathos).

A középkori közfelfogás szerint a gyanútlan embert megszállhatják gonosz démonok, vagy megátkozhatják a boszorkányok, és viselkedését irányíthatják.

1770 táján, Franz Anton Mesmer (akinek a nevéből az angol nyelvben a *mesmerize* (hipnotizál, delejez) ige származik), megalkotta a boszorkányosság világi elméletét, ami mind a mai napig hat. Szerinte mindannyiunk testében jelen van egy bizonyos „állati folyadék”, ami döntő hatást gyakorol viselkedésünkre, sőt az egészségünkre is. Azt állította, hogy képes befolyásolni az ember magatartását egy mágnessel, mert azt a test fölé emelve, megváltoztatható az állati folyadékok sodrásának iránya.

A modern tanulás-elmélet talán legfontosabb és leghatékonyabb modellje, melyet a Carl Hovland és kollégái által végzett kutatások nyomán fejlesztettek ki, a tanulás folyamatát négy szakaszra bontja. A meggyőzés akkor lesz sikeres, ha a befogadót mind a négy, alább felsorolt szakaszban eléri.

1. Az üzenet ragadja meg a befogadó figyelmét. Az észre sem vett üzenetek aligha győzhetnek meg bárkit is.
2. Az üzenetet hordozó érveket a közönség értse meg. A meggyőzés csak akkor következhet be, ha a mondandó eljut a tudatunkig.
3. A befogadó sajátítsa el az érvelést, és fogadja el igaznak. A hirdető dolga az, hogy adott ügryhöz olyan érveket találjon, amelyek azután a befogadó agyában idéződnek, éppen akkor, amikor kell.
4. Mindig a „tanultaknak” megfelelően cselekszünk, amint erre ösztönöz valamilyen előny.

3.1 Agymosás?

Állítólag a kínai kommunisták alkalmazták ezt a rémületesen hangzó nevű beavatkozást az amerikai hadifoglyokon, a koreai háború idején. Az óta az „agymosás” szót a titokzatosság köde lengi be, az ellenállhatatlan rábeszélő technikák szinonimája lett. A

¹³Forrás: Pratkanis - Aronson: Rábeszélőgépek

tévé és mozifilmekben az agy mosás alanyait úgy ábrázolják, mint akik hipnotikus transzban vannak, ez tökéletesen félrevezető

A szekták és mozgalmak, bármennyire rejtélyesnek tűnnek, kizárólag az említett rábeszélő technikákat alkalmazzák, még hozzá szokatlan rendszerességgel és alapos-sággal. Tevékenységükre az „agy mosás” kifejezés helyett a „gondolkodás befolyásolás” helyesebb (Hassan:1988).

3.2 Gondolkodás befolyásolás¹⁴

Steven Hassan, aki fiatal korában az „Egyesítő Egyház” tagja volt, később onnan kilépve ezeket a gondolkodás befolyásolási módszereket tanulmányozta. Jelenleg vezető amerikai „vészkijárat – tanácsadó” (exit counsellor). *Combatting Cult Mind Control* (1988) című könyve a szakterület egyik alapművének számít.

Szerinte a gondolkodás befolyásolás öt összetevője (Hassan 1988:59-66) (BITE modell)

- viselkedés (**behavior**) kontroll
- információ (**information**) kontroll
- gondolkodás (**thought**) kontroll
- érzelmi (**emotional**) kontroll

3.2.1 Viselkedés (behavior) kontroll

Ennek célja az egyén viselkedésének és mozgásának irányítása az ő fizikai világában. Személyes kapcsolatai, külső megjelenése, az alvásra szánt ideje, társválasztása, oktatásban való részvétele, beszédmódja, pályaválasztása, szexualitása és gyermekvállalása, üzleti döntései mind hatása alá kerülhetnek. Általában pontos előírásokkal szolgálnak - leírva vagy követendő példát nyújtva - ezekhez. Pozitív megerősítés (dicséret) vagy elmarasztalás segítik az új tagot a többiekhez hasonlóvá válni. Fontos szerepe van a saját maguk és a többi tag viselkedésének megfigyelésének és a hibák, hibázók jelentésének. Erről megrázó példákat találhatunk a koncentrációs táborokból¹⁵ és a hétköznapi életből egyaránt¹⁶

14 Az alfejezet forrása: Hassan:1988

15 Doyon 2000:147

16 Franz 1983: 261

3.2.2 Információ (information) kontroll

Ezáltal megakadályozzák a tagok tájékozódását a bíráló nézetek felől, így az ezeket is igénybe vevő független gondolkodást és döntést. A kritikus információk mindig az „ellenségtől” (hitehagyottaktól [a volt tagoktól], végső soron Sátántól) származnak.

Gyakran visszatartják vagy eltorzítják az információkat annak érdekében, hogy saját nézeteiket vagy viselkedésüket támasszák alá. A szervezet által szolgáltatott ismereteket viszont megkérdőjelezhetetlen - isteni - tekintéllyel bíróként fogadtatják el. Az elavult belső információkat - például hiteles történetüket - nehezen hozzáférhetővé teszik vagy az értelmezést torzító magyarázattal ellátva, illetve olykor meghamisítva teszik közzé.¹⁷

A külső források igénybevételét korlátozzák pl. a használatukhoz szükséges idő megvonása által is. Előírják, miről beszélhetnek egymásközt, kivel beszélhetnek. Jerry Bergmann kutató arról számol be, hogy az általa és mások által a Társulatról írt kritikai irodalmat a könyvtárakban módszeresen és rendszeresen megrongálják, eltüntetik¹⁸.

A Társulat - elsősorban a pedofilokra és a pornográfiára hivatkozva - nem javasolja az Internet túlzott használatát.

Az információ kontroll része a „teokratikus hadviselés” intézménye, ami előírja, hogy szükség esetén - pl. egy gyermekelhelyezési perben a bíróságon - valótlanúságot állítsanak.¹⁹

Nehezíti - olykor lehetetlenné teszi - a kutatást a hivatkozott szakirodalom forrásának meg nem adása vagy pontatlan - olykor az eredeti mondandóval ellentétes - idézése.

A Társulat által kiadott irodalmakban az 1950-es évek óta nem tüntetik fel a cikkek szerzőit, így azok bírálata automatikusan magának az Isten által kinevezettnek mondott „hű és bölcs szolga osztálynak” bírálatát is jelentené a tagok számára, ami tilos.

17 Az Órtorony 1998. január 1. (angol) számában: „Pál apostol [...] egy olyan munka alapjait rakta le, amely a mi 20. századunkban befejeződhet.” A bekötött évfolyam (és a magyar kiadás) már ezt tartalmazza: „amely napjainkban befejeződhet.”

18 Jerry Bergman on Jehovah's Witnesses Removing His Library books
http://www.freeminds.org/history/Bergman_library.htm

19 Részletesen lásd: Jerry Bergman, Ph.D.: Lying in Court and Religion: An Analysis of the Theocratic Warfare Doctrine of the Jehovah's Witnesses; , Northwest State College, Archbold, Ohio Cultic Studies Review: An Internet Journal of Research, News, and Opinion, 2002, Vol. 1, No. 2

Az Őrtorony Társulat belső életének megítélését nehezíti például az az irányelvük, amely szerint tilos és kiközösítéssel büntethető, ha egy szexuálisan molesztált személy jelenti a bűncselekményt a rendőrség felé²⁰.

A Társulat által létrehozott és a kötelezően tanulmányozandó irodalom által egy átlagos tanú „szellemi étlapja” elsősorban az Őrtorony folyóirat és -kiadványok tanulmányozásából áll. Ezeket az összejövetelekre vagy a bibliatanulmányozásra készülve többször is elolvassák, a lényegét (a lap alján lévő kérdésekre adandó válaszokat) szövegkiemelővel megjelölik és memorizálják. Egy Őrtorony tanulmányozási cikket legalább kétszer, a kérdéseket és válaszokat legalább háromszor olvas - hall - mond el minden tag, így azok alaposan bevésődnek.

3.2.3 Gondolkodás (thought) kontroll

Azáltal működik, hogy a tagok a Társulat tanítását „Az Igazság”-ként fogadják el. Szokás így beszélni a tanúk közt: Mióta vagy az Igazságban? (vagyis Jehova Tanúi közt).

Ennek egyik módja egy sajátos csoportnyelv használata, melyben a köznapi és valási életből átvett fogalmak speciális jelentéssel bírnak. Biblia fogalmak, személyek az eredetitől eltérő értelemmel lesznek felruházva és használva - ezzel segítve a tantételek igazolását (pl. lélek, Jézus, örömhír, kegyelem (ez utóbbi nem szerepel a „szótárakban”, helyette a „ki nem érdemelt kedvesség” szerepel) . Mindez leegyszerűsíti, fekete - fehérre teszi a világot, a róla való beszédet. Önmaguk és egymás gondolkodását is ellenőrzik gondolkodás - megállító (thought stopping) technikákkal.

„Ahhoz, hogy jó tag legyen, a személynek meg kell tanulnia saját gondolkodási folyamatainak manipulációját” (Hassan 1988:61) - vö. Orwell *1984* című művében a „gondolatbűn” fogalmával.

„A doktrína nem csak a bejövő információ szűrőjeként szolgál, hanem azt is szabályozza, hogyan gondolkodhat az információról (Hassan 1988:61)

„Az újbeszéd célja nemcsak az, hogy az Angszoc híveinek megfelelő világnézet és észjárás kifejezési eszközéül szolgáljon, hanem az is, hogy minden más gondolkodási módot lehetetlenné tegyen. A szándék az, hogy ha egyszer az újbeszél véglegesen elsajátították és az óbeszél elfelejtették, eretnek - vagyis az Angszoc elveitől eltérő - gondolat, szó szerint elgondolha-

20 Bővebb információ: silentlambs.org

tatlan legyen, legalábbis amennyire a gondolat szavaktól függ” (Orwell 1989: 329)

Átfogalmazott fogalmak (loaded language): Mivel a szavak szolgálatják a szimbólumokat a gondolkodáshoz, bizonyos szavak ellenőrzése segíti a gondolkodás irányítását. Klisék: elkülönítenek a „többiektől”, felsőbbrendűségi érzést nyújtanak.

3.2.4 Érzelmi (emotional) kontroll

Újrafogalmazott érzelmek: öröm, lojalitás, kapcsolatok, fóbia - beültetés (Hassan 1998:64) jellemzik ezt a módszert. Csak Jehova kinevezett „hű és értelmes szolgálójának” (a Társulatnak) szolgálata nyújt igazi örömet. Ennek elhanyagolása vagy elhagyása félelemkeltő, mert „szellemi gyengeséget” mutat, ami hitehagyáshoz és ezáltal - de enélkül is - az örök élet elvesztéséhez vezethet. Jehova Tanúi megtanulnak félni a „világtól” (ami teljesen Sátán uralma alatt van), Armageddontól, a démonoktól, a hitehagyottaktól.

3.2.5 Hogyan ismerhetjük fel a gondolkodás - befolyásolást?

A gondolkodás - befolyásolás felismerése során Hassan szerint segítséget nyújt az alábbi területek vizsgálata: vezetőség, tantételek, tagság (Hassan 1998:98-104). A vezetőségről mindig pozitív, tökéletes és tiszteletre méltó képet festenek. Az általuk elkövetett tantételbeli tévedéseket utólag elhallgatják, kimagyarázzák (pl. 1975, Beth Sharim), vagy egyszerűen eltüntetik (pl Szodoma – Gomorra: Örökké élhetsz ... könyv 179.o.)

A szekták általános jellemzőit Hassan az alábbiakban foglalja össze (Hassan 1998:78-84) - és ezek többsége megtalálható Jehova Tanúi szervezetében is:

- a Tan az Igazság (Jehova Tanúi rendszeresen ezzel a kifejezéssel utalnak tantételeik összességére)
- a valóság kétpólusú bemutatása (fekete/fehér, mi/mások)
- elitizmus - Jehova Tanújának lenni egyfajta kiválasztottság, ezt az érzést fokozza a csoportnyelv, a külvilág negatív verbális és képi bemutatása.
- a csoport az egyén felett - személyes érdekeiknél - pl. oktatás, munkavállalás, család - fontosabbnak tartják a Társulat szolgálatát (pl. a fiatalok számára tanácsokat adó Fiatalok kérdezik - gyakorlatias válaszok (1982) című könyvük a teljes idejű prédikátori szolgálatot bármi másnál jobbként állítja be.

- boldogság = jó teljesítmény. Csakhogy egy tanú soha nem érezheti úgy, hogy eleget tett és állandó félelemben van, hogy egy hibával elveszíti „Isten barátságát” és az örök élet lehetőségét.
- félelem és bűnösség általi manipuláció (ld. fentebb)
- múltad, jelened, jövőd újraértelmezése (a múlt sötét, a jövő szép, ha)
- nincs kiút - a Szervezeten kívül csak szellemi sötétség, bűnök és elbukás várják, hiszen ez az egyetlen helyes út.

4. A Mit tanít *valójában* a Biblia? c. könyv elemzése

4.1 Általános bemutatás

A könyv 224 oldalas terjedelmével vastagabb, mint a korábban tanulmányozásra használt Ismeret ... könyv (192 oldalas volt). A korábban alkalmazott kemény táblás kötés helyett ez már csak „paperback” (puha fedeles) kötésben jelent meg. Ezek nem csak könyvészeti szempontból érdekes adatok, hanem a változás indokát is sejtetik: olcsóbb előállítás, szállítás.

A könyv címe - Mit tanít *valójában* a Biblia ? (eredeti kiemelés) - már azt sugallja, hogy benne olvasható a helyes magyarázat, a Biblia valódi tanítása.

A borítón egy nyitott Biblia képe van, amit talán itt lát először az olvasója. Ezt a fajta bibliát majdnem biztosan, ugyanis az Őrtorony Társulat által kiadott Új Világ Fordítás van a képen. Jehova Tanúi számára ez A Biblia. A belső címloldalon újdonság a „..... könyve” rész. A tulajdonos nevének beírásával már más lesz az olvasó érzése a könyv iránt.

„Ha külön nem jelöltük, az írásszövegeket egy modern nyelvezetű bibliafordításból, A Szentírás új világ fordításából vettük.” - olvashatjuk a belső címloldalon. Azt itt még nem árulja el a könyv, hogy ez Jehova Tanúi saját bibliafordítása.

A tartalomjegyzéket megfigyelve nyolc kérdő, hat kijelentő és négy felszólító formában megfogalmazott fejezetcímet találunk. A könyv első felében található fejezetek címei nagyrészt kérdő mondatok, amik felkeltik és fenntartják az olvasó érdeklődését. Témái Isten, a Biblia, Jézus, a halottak állapota, a szellemteremtmények, a szenvedés. A könyv második felében kijelentő és felszólító módban írt fejezetcímek vannak, ezek inkább a keresztényi élettel foglalkoznak: boldog család, az élet tisztelete, az igaz imádat melletti állásfoglalásra felszólítás, az ima.

Újdonság a korábbi hasonló célú kiadványokhoz képest a Függelék alkalmazása, még inkább annak szerepe. A főbb tantételek - kereszt vagy kínozlop?, az isteni név használata, ki Jézus?, a végidő kezdetének időpontja stb. - magyarázata itt van kifejtve, a fejezetek csak utalnak ezekre és javasolják az elolvasásukat. De az olvasó - mint látni fogjuk - már a fejezetek által előkészített látással fogja ezt megtenni.

A könyvet kinyitva az első lapokon egész- és dupla oldalas képeket látunk. A dupla oldal első mondata: „A Biblia azt tanítja, hogy Isten ilyen változásokat fog megvalósítani a földön” máris a földi életre irányítja a házigazda figyelmét.

A 6. oldalon a Meríts hasznot a Biblia tanításából! cím alatti képen az Új Világ Fordítást olvasó öltönyös embereket látunk, az asztalon előttük a Társulat által kiadott folyóiratok vannak nyitva. 22., 93., 180. oldalon lévő képeken látunk még bibliaolvasó embereket, szintén előttük van valamilyen Őrtorony-kiadvány. Az alapító Charles Taze Russell szavai jutnak eszembe:

„az *Írástanulmányok* hat kötete [...] nem pusztán kommentár, hanem gyakorlatilag maga a Biblia. [...] az emberek magának a Bibliának a tanulmányozásával nem láthatják meg az isteni tervet [...] bárki, aki félreteszi az *Írástanulmányokat* [...] és egyedül a Bibliához fordul [...] két éven belül sötétségbe jut. [...] ha pusztán az *Írástanulmányokat* és annak utalásait olvast volna, és egy oldalt sem olvasott volna magából a Bibliából, világosságban lenne, [...] mert az övé lenne az *Írások világossága*”²¹

Az első fejezet első három bekezdése a kérdés fontosságáról ír. De a könyv egésze során az olvasó / tanuló csak az előre nyomtatott kérdéseket teheti fel...

A felvetett kérdésekre adható válaszokról ezt írja: (5. bekezdés) „meg lehet találni őket, mégpedig a Bibliában. Ezeket a válaszokat nem nehéz felfogni.” Russell fenti gondolata ma is él, szerintük a Bibliát csak a Társulat magyarázata által lehet megértenünk. (Erre egy példa az *Őrtorony* 2000. május 1-i számának 5. oldalán a Halljuk meg, amit a szellem mond! (sic!) című tanulmányozási cikk egyik képaláírása: „Jehova a Biblia, valamint „a hű és értelmes rabszolga” által szól hozzánk.”

Megkezdődik a többi vallás iránti ellenszenv „beoltása”: „némelyik vallási tanító időnként olyan gondolatot ébreszt az emberekben, hogy Isten szívtelen.” (7. bekezdés) Kik azok a „némelyek”? Miért nem nevezik nevükön őket a könyv?

A megismerés és ismeret fogalmának felcserélése / összerosása: „Az pedig az örök élet, hogy ismeretet szerezzenek rólad, az egyedüli igaz Istenről, és arról, akit elküldtél, Jézus Krisztusról” (János 17:3). Igen, a Biblia azt tanítja, hogy ha tanulunk Jehováról és Jézusról, „örök élet” lesz az osztályrészünk!” (17. bek.) „Ismeretet szerezni” és megismerni valakit az két nagyon különböző dolog ... A „ha tanulunk Jehováról és Jézusról, „örök élet” lesz az osztályrészünk!” kijelentésről Jézus Nikodémussal folytatott beszélgetése jut eszembe, ahol éppen az ismeretek és az újjászületés közti különbségen van a hangsúly.

21 *Őrtorony* 1910. szeptember 15., 298.o, in : Szalai 2001:52

4.2 A könyv fejezetenkénti vizsgálata

4.2.1 Mi az igazság Istenről?

1. fejezet 21. bekezdés:

„Egyre jobban megérted majd, hogy miért tanítja azt a Biblia, hogy Atyánknak tekintsük Jehovát (Máté 6:9). Tőle kaptuk az életünket, és ő azt szeretné, ha a lehető legjobb lenne az életünk; hiszen minden szerető apa ezt kívánja gyermekeinek (Zsoltárok 36:9). A Biblia ezenkívül azt tanítja, hogy az emberek Jehova barátaivá válhatnak (Jakab 2:23). Képzeld csak el! A világegyetem Teremtőjének a barátja lehetsz!”

A bekezdés félrevezető, mert a fiúságunk nem az által van, hogy Istentől kaptuk az életet. Ábrahám valóban Isten barátja volt, és a Társulat az „átlag tanú” számára is ezt ígéri, nem a fiúságot. Az *Őrtorony* 1996. július 1-i számában a *Közel az igaz imádat diadala* c. cikkben ezt olvashatjuk:

5 A nagy sokaság nem olyan állapotban szolgálja Istent, amelyet a belső papi pitvar ábrázol. Őket nem azzal a céllal nyilvánítják igazságosnak, hogy Isten fogadott szellemi fiai legyenek (Róma 8:1,15). De mivel hitet gyakorolnak Jézus váltságában, tiszta állapotban vannak Jehova előtt. Igazságosnak nyilvánítják őket azzal a céllal, hogy Isten barátaik legyenek. (Vö. Jakab 2:21,23.)

A Bibliában ellenben ezt: „Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljete, hanem a fiúság Lelkét kaptátok, aki által kiáltjuk: „Abbá, Atya!” (Róm 8,15)

4.2.2 A Biblia Istentől származó könyv

„4 Ha van Bibliád, nem vagy különleges helyzetben. A Bibliát részben vagy egészben több mint 2300 nyelven adták ki, így a világ lakosságának több mint a 90 százaléka olvashatja. Hetente átlagosan több mint egymillió Bibliát terjesztenek el! A Biblia egészéből, illetve részleteiből már több milliárd példányt nyomtattak. Nem vitás, hogy nincs még egy ilyen könyv.”

Kik azok, akik „részben vagy egészben több mint 2300 nyelven adták ki” és „hente átlagosan több, mint egymillió” példányban terjesztették el a Bibliát? A kereszény egyházak. A róluk és bibliafordításaikról alkotott véleményét itt elhallgatja a Társulat. Az általuk készített és terjesztett *Új Világ Fordítás* 69 nyelven olvasható. Összesen 143 458 577 példányban adták ki.²²

A fejezet többször buzdít a Biblia tanulmányozására. Azt azonban elhallgatja, hogy ez csak a Társulat kiadványai által, az egyház által szervezett közösségben elfogadható. Erre hívta fel a figyelmüket például A *Mi Királyság-szolgálatunk* című belső használatra szánt kiadványuk:

„Helyesli „a hű és értelmes rabszolga” azokat a tanúkból álló, független csoportokat, melyek bibliai kutatás vagy vita céljából jönnek össze? (Máté 24:45, 47).

Nem. [...] Akik szeretnék mélyebbre ásni és kutatni a Bibliában, azoknak az *Insight on the Scriptures* című kiadványt javasoljuk azokon a nyelveken, amelyek elérhető. De ott van *A teljes Írás Istentől ihletett és hasznos* című könyvünk és a többi kiadványunk is, például azok, amelyek a Dániel, az Ézsaiás és a Jelenések könyvének próféciáit tárják fel, ezekbe is bele lehet mélyedni²³.”

Jellemző, hogy a hivatkozott Mt 24,45 47 a „hű és értelmes rabszolga osztály” teljhatalmát hangsúlyozza.

4.2.3 Mi Isten szándéka a földdel?

„16 Jézus megígérte, hogy az eljövendő új világban azok, akiket Isten helyesel, megkapják az 'örök élet' ajándékát (Márk 10:30). Légy szíves, lapozd fel a Bibliádban a János 3:16-ot és a 17:3-at, és olvasd el, hogy Jézus szavai szerint mit kell tennünk, hogy örök életet kapjunk.”

Valóban, a Jn 3,16 17,3 versek nagyon fontosak ebben a témában. De ezek kifejtése helyett gyorsan témát vált, hogy elterelje a figyelmet arról, hogy „egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”. A 24. bekezdésben már más feltételekre utalnak: „Milyen ragyogó jövő vár azokra, akik úgy döntenek, hogy tanulnak nagy Teremtőnkéről, Jehova Istenről, és szolgálják őt!”

22 Hirdetők ... 1993:611

23 Kérdésdoboz, 2007. szeptember, 3. oldal

A fejezetcím (Mi Isten szándéka a földdel?) és az ilyen mondatok, mint például: „Istennek csodálatos szándéka van a földdel. Jehova azt akarja, hogy a földet csupa boldog, egészséges ember lakja.” (1), „Ezután Isten Királysága elhozza a földi Paradicsomot.” (14), „Jézus az eljövendő földi Paradicsomra célzott, amikor ezt ígérte a mellette haldokló gonosztevőnek: „velem leszel a Paradicsomban” (Lukács 23:43)” (24), vagy a 24. bekezdéshez tartozó kérdés: „Szeretnél élni a földi Paradicsomban?” a földi életre irányítják az olvasó figyelmét. Nem a hely megadása a probléma elsősorban, hanem a Társulat által a paradicsomi földön élők állapotához kötődő tanítása: ők csupán Isten barátai, nem fiai, mint azt korábban láttuk. A földi élet elfogadása automatikusan ennek elfogadását is jelenti, ezért fontos a földi élet tanának „besúlykolása”.

A Lk 23,43 idézése két másik problémát is felvet. Az Új Világ Fordítás szerint a teljes vers így hangzik: „Bizony mondom néked ma: velem leszel a paradicsomban”. A kettőspont elhelyezésével megváltoztatták a mondat értelmét, hogy teológiájukhoz illeszkedjen. Pedig az ÚVF is minden más helyen a „mondom neked / nektek” *után* teszi a kettőspontot, 73 esetből 72-szer. Az legtöbb elterjedt és elfogadott (és minden *nem* adventista háttérű) fordítás így adja vissza: „Bizony, mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.”

4.2.4 Ki Jézus Krisztus?

„3 Fontos megtudnod az igazságot Jézusról. Hogy miért? Azért, mert a Biblia kijelenti: „Az pedig az örök élet, hogy ismeretet szerezzenek rólad, az egyedüli igaz Istenről, és arról, akit elküldtél, Jézus Krisztusról” (János 17:3). Igen, ha tudjuk az igazat Jehova Istenről és Jézus Krisztusról, akkor örök életet nyerhetünk a paradicsomi földön (János 14:6)”

Ha tudjuk az igazat, az még nem jelenti azt, hogy örök életet nyerhetünk. A Jn 14,6²⁴ pedig éppen arról szól, hogy Jézus által lehet az Atyához menni, nem ismeret, szolgálat stb. által.

11 Jézus Jehova legdrágább Fia, méghozzá jó okkal. 'Az egész teremtés elsőszülöttének' nevezik, mivel Isten őt teremtette meg először (Kolosszé 1:15). Ez a Fiú valami más miatt is különleges. Ő az 'egyszülött Fiú' (János

24 „Jézus így válaszolt: Én vagyok az út, az igazság és az élet senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.” (Jn 14,6)

3:16). Ez azt jelenti, hogy ő az egyetlen, akit közvetlenül Isten teremtett. És egyedül őt használta fel minden más megteremtésekor (Kolosszé 1:16).

A fejezetben a Milyen ember volt? [Jézus] alcím és a többszöri emberkénti rá hivatkozás mellett ez a bekezdés szolgálja leginkább a Társulat célját, hogy Jézus istenségét eltagadva és elhallgatva „más Jézust” hirdessen (2Kor 11,4). Ebben a fejezetben nem kevesebb, mint bibliahamisítás történik.

Az *Új Világ Fordítás* így adja vissza a Kol 1,16-ot: „mert általa teremtett minden más az egekben és a földön [...]” A fordítás kiadói a bevezetésben azt írják, hogy az értelmező megjegyzéseket szögletes zárójelbe teszik. Az eredeti görög szövegben a Kol 1,16-ban nem szerepel a „más” szó ott, ahová az *Új Világ Fordítás* készítői beírták.²⁵ Mégis, itt minden jelölés nélkül többször is beszúrnak egy szót a Szentírásban azért, hogy saját tanításukat támogassák.

A Bibliáról szóló fejezetben helyesen magasztalják a Szentírást. De vajon őszinte ez, ha figyelembe vesszük, hogyan bánnak a szövegével?

Folytatva saját krisztológiájuk tanítását, a 12. bekezdés ezt írja:

„12 [...] Az egyszülött Fiú soha nem gondolt arra, hogy meg kellene próbálnia egyenlővé válni az Atyjával.”

Miért nem szerepel itt igehely? Talán mert a Fil 2,6 sk. verseit figyelmesen elolvassva azt láthatná az olvasó, hogy azért nem kellett megpróbálnia Jézusnak egyenlővé válni az Atyával, mert már egyenlő volt vele Istenségben. Itt egy hasznos módszert láthatunk: a bibliai szöveg- és tartalmi összefüggés sokszor leleplezi a tévtanításokat.

A fejezet végén az összefoglaló kérdések:

„EZT TANÍTTJA A BIBLIA

- A beteljesedett prófécia és Isten tanúságtétele bizonyítja, hogy Jézus a Messiás, vagyis Krisztus (Máté 16:16).
- Jézus már jóval a földrejövedele előtt is élt az égben mint szellemteremtény (János 3:13).
- Jézus tanító volt, gyengéd és barátságos ember, valamint az Isten iránti tökéletes engedelmesség példája (Máté 9:35, 36). (46.o)”

25 Szalai 2001:190-191

Röviden erre úgy reagálhatnánk: ennyi?! A Biblia ennél többet és mást is tanít Jézusról. Különösen az utolsó kérdés mutatja a Társulat krisztológiájának hiányos és ezáltal hibás voltát, mert teljesen elhanyagolja Jézus istenségét.

4.2.5 A váltság Isten legnagyobb ajándéka

„19 Hogyan fejezheted ki, hogy hálás vagy Isten ajándékaért, a váltságért? Mindenekelőtt ismerd meg jobban a nagy Ajándékozót, Jehovát (János 17:3). Ebben segít neked az, ha tanulmányozod a Bibliát ez alapján a kiadvány alapján.”

Korábban a Bibliáról szóló fejezetben azt írták, hogy a Biblia könnyen érthető. Miért van szükség arra, hogy „ez alapján a kiadvány alapján” tanulmányozzuk? Másutt egy fontos információt közölnek magukról:

„Mindannak, aki szeretné megérteni a Bibliát, nagyra kellene értékelnie, hogy „az Isten szerfölötti sokrétű bölcsessége” csakis Jehova gondolatközlési csatornáján, a hű és értelmes rabszolgán keresztül ismerhető meg²⁶.”

Tehát a Társulat egyetlen hiteles bibliamagyarázónak tartja magát, de itt még ezt elhallgatja az olvasó előtt.

A bekezdés azt ajánlja az olvasónak, hogy „ismerd meg jobban a nagy Ajándékozót, Jehovát”, és ez helyes is - de nem hívja fel a különbséget, ami valaki megismerése és a róla való ismeretszerzés közt van.

„20 Gyakorolj hitet Jézus váltságáldozatában. Maga Jézus jelentette ki a következőket: „Aki hitet gyakorol a Fiúban, annak örök élete van” (János 3:36).”

A további magyarázat a hit cselekedetek általi gyakorlására helyezi a hangsúlyt.

Az úrvacsoráról ezt olvashatjuk:

„21 Vegyél részt az Úr Vacsorájának évenkénti megünneplésén.” Mit jelent az átlag (földi reménységű) tanú számára ez? „Úgy is kifejezhetjük a váltságért érzett hálánkat, ha jelen vagyunk Jézus halálának évenként megtartott emlékünnepe.” - írja a bekezdés.

A Függelék így fejt ki ezt:

26 (Őrtorony, 1994. október 01. 8.oldal)

„Kiknek kell fogyasztaniuk az emlékjegyekből, a kenyérből és a borból? Logikus, hogy csak az új szövetséghez tartozóknak, tehát azoknak, akiknek az a reménységük, hogy az égbe mennek. [...] Mi a helyzet azokkal, akik abban reménykednek, hogy örökké élhetnek majd Paradicsomban a földön? Ők Jézus parancsának engedelmeskedve jelen vannak az Úr Vacsoráján, de csak mint tisztelettudó megfigyelők, akik nem fogyasztanak az emlékjegyekből.”

A Jn 6,49-58 versek teljesen világosan leírják, hogy miért szükséges Jézus „testének” és „vérenek” evése - ivása. A legtöbb tanú ezt nem - vagy félre - ismervé önként lemond mindarról, amit Jézus adni akar neki, és erre nem találok szavakat...

A fejezet végén található „Ezt tanítja a biblia” című keretes részben található kérdések jellegzetesek: „A váltság az az eszköz, amely által Jehova megszabadítja vagy megmenti az emberiséget a bűntől és a haláltól (Efézus 1:7).” A hivatkozott igeversszöveggörnyezetét²⁷ megvizsgálva a tanuló megtudná, hogy a Társulat által tanítottakkal szemben Isten "minket is [...] a mennyei világba ültetett".

„Jehova azáltal gondoskodott a váltságról, hogy egyszülött Fiát a földre küldte, hogy meghaljon értünk (1János 4:9, 10)”.

Ismét: a textus kontextusát vizsgálva elgondolkozhat a tanuló, hogy vajon a 4. és 13. versekben leírtak is vonatkoznak-e rá? ²⁸

„A váltság révén elnyerjük bűneink bocsánatát, tiszta lehet a lelkiismeretünk, és reménykedhetünk az örök életben (1János 1:8, 9).” A korábban hivatkozott Jn 3,16-ban leírt „örök élete van” kijelentést feledve itt már csak „reménykedhetünk az örök életben”. Pedig az 1Jn 1,7-et hozzáolvasva a hivatkozott ígerészhez sokkal megnyugtatóbb kép tárul az olvasó elé: „Ha pedig a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással, és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” (1Jn 1,7)

27 „minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt - kegyelemből van üdvösségetek! - és vele együtt feltámasztott, és a mennyeiek világába ültetett Krisztus Jézusért, hogy megmutassa az eljövendő korszakokban kegyelmének mérhetetlen gazdagságát irántunk való jóságából Krisztus Jézusban.”

28 „Ti Istentől valók vagytok, gyermekeim, és legyőztétek őket, mert nagyobb az, aki bennetek van, mint az, aki a világban van.” (1Jn 4,4) „Abból tudjuk, hogy benne maradunk, és ő mibennünk, hogy a maga Lelkéből adott nekünk.” (1Jn 4,13)

4.2.6 Hol vannak a halottak?

A fejezet első bekezdésében ismét homályos célozgatás történik: „Némelyik vallás azt tanítja, hogy akik jó emberek voltak, azok az égbe mennek, a rosszakat viszont tűzben fogják kínozni.” (57.o.)

„7 Jézus Krisztus is beszélt a halottak állapotáról, mégpedig akkor, amikor egy közeli ismerőse, Lázár meghalt. Ezt mondta tanítványainak: „Lázár, a barátunk nyugodni tért.”

De nem csak itt beszélt Jézus a halottakról, hanem pl. Mt 8,11 12 13,41 42 Jel 14,9-11.

4.2.7 Mi Isten királysága?

„23 Vajon meddig? A XIX. században a Biblia őszinte tanulmányozói kiszámolták, hogy a várakozás 1914-ig tart.” (84.o.)

Ha „őszinték”, akkor feltétel nélkül bízhatunk bennük? „Kiszámolták” - akkor Jézus is kiszámolhatta volna, de ő inkább azt mondta, hogy „Azt a napot vagy órát senki sem tudja, sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem egyedül az Atya.” (Mt 24,36-37)

A könyv itt elhallgatja, mire vártak 1914-ben:

1914 októberének közeledtével néhány Bibliakutató arra számított, hogy akkor, a pogányok idejének a végén, szellemtől felkent keresztényként megkapja égi jutalmát.[...] A. H. Macmillan, aki 14 évvel korábban keresztelkedett meg, szeptember 30-án, szerdán előadást tartott. Ebben kijelentette: „Valószínűleg ez az utolsó nyilvános előadásom, mivel hamarosan hazaköltözünk [az égbe].” (Hirdetők 1995:82)

4.2.8 Az utolsó napokban élünk?

„4 Könyvünk előző fejezete kifejtette, hogy Jézus Krisztus 1914-ben Király lett az égben (Dániel 7:13, 14).” (87.o.)

Az előző fejezetben a hivatkozott „kifejtés” helyett csak kijelentés van.

„Mihály [Jézusra utaló név]” - ezt is csak kijelentik itt, a Függelékben már óvatosabban fogalmazznak. (lásd a Függelék elemzésénél)

6 [...] A Világfigyelő Intézet egyik jelentésében az olvasható, hogy a XX. század háborúiban háromszor annyian haltak meg, mint a Kr. u. első század és 1899 között dúló összes háborúban”.

7 „Lesznek élelmiszerhiányok” (Máté 24:7). A kutatók azt mondják, hogy az elmúlt 30 évben nagymértékben növekedett az élelmiszertermelés. [...]. Az Egészségügyi Világszervezet úgy becsüli, hogy évenként több mint ötmillió gyermek haláláért elsősorban a rossz tápláltság okolható.

8 „Lesznek nagy földrengések” (Lukács 21:11). Az Egyesült Államok Geológiai Szolgálatára szerint csupán 1990 óta évente átlagosan 17 olyan földrengés történt, amely épületeket károsított meg, és repedéseket okozott a talajban. [...] Egy másik forrásmű kijelenti: „Az utóbbi 100 évben a földrengések több százezer ember életét oltották ki, és a technika fejlődése alig-alig csökkentette a halálos áldozatok számát.” (89,90)

A 7,8. bekezdésekben egy másik jellegzetes módszert alkalmaznak. „A kutatók azt mondják”, „Az Egészségügyi Világszervezet úgy becsüli”, „Az Egyesült Államok Geológiai Szolgálatára szerint”, „Egy másik forrásmű kijelenti” - tekintélyre hivatkozás, a forrás pontos megadása nélkül.

15 Ha Jehova úgy ítéli meg, hogy már eleget hirdettük a jó hírt, mindenképpen eljön „a vég” (Máté 24:14) - Jehova Tanúi tevékenysége befolyásolja Isten döntését? 1975-ben ennél még erősebb kijelentést tettek: ez „a megfelelő idő Istennek, hogy cselekedjen.”

„16 Fogadd be azt a bőséges ismeretet, amelyet Jehova Isten a világon mindenütt elérhetővé tett az embereknek, és ahol kell, változtass az életeden, hogy elnyerhesd Isten tetszését (Jakab 4:8).”

Hogyan tette lehetővé - szerintük - Jehova a világon mindenütt elérhetővé azt az ismeretet, ami szükséges tetszésének elnyeréséhez? Csakis az ő kiadványaikban, állítják:

„Mindannak, aki szeretné megérteni a Bibliát, nagyra kellene értékelnie, hogy „az Isten szerfölötti sokrétű bölcsessége” csakis Jehova gondolatközlési csatornáján, a hű és értelmes rabszolgán keresztül ismerhető meg”²⁹

Vizsgált könyvünk így ír erről:

29 *Órtorony*, 1994. október 01., 8. oldal

„14 [...] A Királyság jó híre - tehát az, hogy mi a Királyság, mit tesz majd, és hogyan lehet elnyerni az áldásait - az egész földön, több mint 230 országban 400-nál is több nyelven hirdettetik. Jehova Tanúinak milliói buzgón prédikálják a Királyság jó hírét.”

A két bekezdés összevetése azt a Társulati tanítást sugallja, hogy csak Jehova Tanúi hirdetik az evangéliumot, és hogy az Őrtorony Társulat Isten kizárólagos közlési csatornája.

4.2.9 Miért engedi meg Isten a szenvedést?

A 12-14 bekezdésekben Sátánnak Isten hatalma elleni lázadását egy olyan diák tettehez hasonlítja, aki kétségbe vonja tanára rátermettséget. Csakhogy a tanár és a diák mindketten emberek, Sátán viszont teremtmény, Isten pedig a Teremtő.

Ugyanakkor a tanító általi lázadással már elülteti az olvasó elméjébe a Társulat tanítói tekintélyének jogosságát vizsgáló kérdésekkel kapcsolatos ellenérzést és helytelenítést.

4.2.10 Istennek tetsző élet

Fejlessz ki Istennek tetsző tulajdonságokat! alcím

„20 [...] Jehova barátai megtermik 'a szellem gyümölcsét', amelyről a Biblia ír. Ez a gyümölcs olyan tulajdonságokat foglal magában, mint a „szereetet, öröm, béke, hosszútűrés, kedvesség, jóság, hit, szelídség, önuralom” (Galácia 5:22, 23).

21 A Biblia rendszeres olvasása és tanulmányozása hozzásegít, hogy Istennek tetsző tulajdonságokat tudjál kifejleszteni. [...] 22] A Biblia ahhoz hasonlítja az életed megváltoztatását, mintha levetkőznéd a régi egyéniségedet, és egy újat öltönnél fel (Kolosszé 3:9, 10).”

Hogyan teremthetné meg a 'földi reménységű' tanú a szellem gyümölcseit, ha nem lakik benne Isten szelleme? A fejezet teljesen nélkülözi a Szentlélek munkájának bemutatását, az újjászületés fogalmát és jelentését. A Róma 12,5 szerint „sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai” - ezen alapszik a 9. versben hivatkozott elvárás. Csakhogy - mint korábban láttuk - a tanúk többsége nem része Krisztus testének, nincsenek „a Krisztusban”. (Szalai 2001:38)

Hasonlóképp, a Kolossé 3,1-3³⁰ előfeltétele a 9,10. versekben írt átöltözésnek . Lehetetlen és szenvedésteli vállalkozás, ha valaki újjászületés nélkül próbál keresztényi életet élni. Ez csupán egy modern kori farizeizmust hozhat létre.

A fejezet végén az Amit a Biblia tanít c. keretes részben felsorolva találjuk a következő fejezet témáját is: A vér helytelen célra történő felhasználása.

4.2.11 Sajátítsuk el Isten gondolkodásmódját az életről!

A fejezet fő témája Jehova Tanúi sajátos tanítása a vér orvosi felhasználásával kapcsolatban.

„13 Vajon az a parancs, hogy tartózkodjunk a vértől, a vértranszfúziót is magában foglalja? Igen. [...] Tegyük fel, hogy az orvos azt mondja neked, hogy tartózkodj a szeszes italoktól. Vajon ez azt jelentené, hogy inni ugyan nem ihatsz alkoholt, de beinjekciózhatod az ereidbe? Hát persze, hogy nem!”

Csak hogy a hasonlat nem megfelelő, hiszen az alkohol vérbe juttatása tudtommal soha nem lehet életmentő, ellentétben a vérrel. A parancs ószövetségi hátterére sem hívják fel a figyelmet, amely *állati vér megevéséről* szól, és nem emberi vér gyógyászati célú felhasználásáról, amire az ókorban nem is gondolhattak.

A „semmilyen módon nem juttatunk vért a szervezetünkbe” kitétel részletezése elmarad, pedig ebből kiderülne sok lényeges részlet, pl. hogy a vér alkotóelemeinek nagy részét külön - külön lehet használni. A Társulat többször változtatta ezt a tanítást, ennek részletei a Szalai 2001:74-77 oldalán találhatók³¹ . A legutóbbi változásokat³² még a bekezdésben ajánlott kiadványuk sem tartalmazhatja, így az ebből tájékozódó személy könnyen fölösleges életveszélynek teheti ki magát.

4.2.12 Hogyan lehet boldog a családnk?

Példaadóként Jézust állítja az olvasó elé: „Megismerhetjük a cselekvésmódját, hiszen elsőszülött Fiát az égből a földre küldte” (János 1:14, 18).” A Jn 1,14 18 ; 14,9 verseket itt idézi a könyv és nem a Jézusról szóló, az ő emberi természetét tanító fejezetben. Így, mivel az olvasó figyelme most a család témájára irányul, talán nem gon-

30 Ha tehát feltámadtatok a Krisztussal, azokat keressétek, amik odafent vannak, ahol a Krisztus van, aki az Isten jobbán ül. [...] Mert meghaltatok, és a ti életek el van rejtve a Krisztussal együtt az Istenben.

31 Különösen érdekes részleteket tudhatunk meg pl. a vérzékenyekkel kapcsolatos előírások alakulásáról Franz:2003 118skk.-ból.

32 Órtorony 2004. június.15, 29-31 oldal

dolgozik el azon, hogy mit jelentenek ezek a versek Jézus isteni természetével kapcsolatban. Az igeversek későbbi olvasásakor pedig valószínűleg csupán a család témája fog eszébe jutni, nem más.

„5 A Biblia azt írja, hogy a férjeknek úgy kell bánniuk a feleségükkel, ahogyan Jézus bánik a tanítványaival.” - írja a bekezdés, majd idézi az Ef 5,23 25-29 verseket. Az Ef 5,1 - melyen alapja az ott következő versekben olvashatóknak - említésre sem kerül, hiszen aszerint „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei” - márpedig a legtöbb tanú csak barátja Istennek, de nem gyermeke a Társulat tanítása szerint.

A Kol 3,19-et hasonlóképpen idézik a Kol 3,1 3 említése nélkül.

4.2.13 Istennek tetsző imádat

„3 Fontos, hogy Jehovát a neki tetsző módon imádjuk. [...] Még az sem elég, hogy valaki kereszténynek vallja magát. [...] Ha tehát szeretnénk elnyerni Isten tetszését, meg kell tanulnunk, hogy mit vár el tőlünk, és aszerint kell élnünk.”

Tanulás és cselekedet - a mantraként visszatérő kulcsfogalmak, amelyek a könyv és a tanúk életének középpontját és alapját jelentik. Valóban, ezek is fontosak a keresztényi életben, csak hogy ott a megváltás és újjászületés következményei, nem pedig az örök élet kiérdemlésének módjai. De a kegyelem³³ és az újjászületés fogalmak hiányoznak az Őrtorony Társulat szókincséből, feltehetően ezért sem hivatkoznak itt például Jézus Nikodémusszal folytatott beszélgetésére.

„[A]z igaz vallásban a hitnézetek és a szokások nem emberi nézeteken vagy hagyományokon alapulnak. Isten ihletett Szavára, a Bibliára épülnek.”(6)

„ Az igaz vallás gyakorlói kizárólag Jehovát imádják, és ismertté teszik a nevét.” (8)

Visszaemlékezve a könyv korábbi fejezetében a Bibliáról olvasottakra, ez nem kizárólag, sőt, elsősorban nem Jehova Tanúira igaz, hiszen a világban elterjesztett több száz millió Biblia jelentős részét nem ők juttatták el az emberekhez. A Jehova nevet sem ők „fedezték fel”, amint arról saját kiadványuk is tájékoztat³⁴.

33 Az Új Világ Fordítás általában a „ki nem érdemelt kedvesség” fogalommal fordítja

34 Az *Isteni név, amely örökre fennmarad*, 1984, 17.oldala szerint i.sz.1278 Raymundus Martini, egy spanyol szerzetes használta először a Jehova alakot.

„9 Isten népének tagjai őszintén és önzetlenül szeretik egymást. [...] A hamis vallások tagjai nem élnek ilyen szerető testvériségben. [...] Az igaz keresztények nem fognak fegyvert, hogy megöljék keresztény testvéreiket vagy bárki mást.”

Végigtekintve az egyetemes egyháztörténeten láthatjuk, hogy az anabaptisták egyes csoportjaitól a kvékereken át a nazarénusokig sok-sok keresztény gondolkodott és tett hasonlóképpen.

Jehova Tanúi történetét vizsgálva láthatjuk, hogy az I. Világháború idején nem volt még ilyen egyértelmű a szolgálatmegtagadás kérdése³⁵. Közelebbi múltjukban pedig szégyenteljes esemény volt a mexikói és a malawi tanúk semlegességét érintő kettős mérték alkalmazása az 1970-es években. Mexikóban a katonai kiképzésen való részvétel igazoló *cartilla* birtoklása elengedhetetlen feltétele volt a hétköznapi életnek (munkavállalás, jogosítvány, stb.), ezért sokan a korrupciót kihasználva szereztek ilyen igazolást - a Társulat ezt hallgatólagosan jóváhagyta. Malawiban az egypártrendszer idején a párttagsági könyv kiváltása szó szerint életbevágó volt. Ezt a Társulat határozottan megtiltotta az ott élő tanúknak, akik emiatt üldözést és halált szenvedtek el, holott egy egypártrendszerű országban semmiféle politikai állásfoglalást nem jelentett volna ennek birtoklása³⁶.

„12 Az igaz imádók nem alkotják a világ részét. [...] Abban az esetben, ha a politikai rendszer követelményei ellentétbe kerülnek Isten követelményeivel, az igaz imádók követik az apostolok példáját, akik kijelentették: „Mint uralkodónak, Istennek kell inkább engedelmeskednünk, semmint embereknek”.”

Ebben szintén nem egyedülállóak, sem nem elsők a kereszténység történetében. A bekezdés elmondja még azt is, hogy „Nem vesznek részt a világ harcaiban. Jehova imádói azonban nem szólnak bele, ha valaki más úgy dönt, hogy belép egy politikai pártba, közhivatalt vállal, vagy elmegy szavazni.” Azt azonban nem mondja el, hogy a választáson szavazóként való részvétel a tanúk számára is „lelkiismereti kérdésként” tekintetik:

„Mi a helyzet viszont akkor, ha a törvény megköveteli az állampolgároktól, hogy szavazzanak? Ilyen esetben mindegyik tanúnak a felelőssége, hogy

35 Hirdetők... 194

36 Részletesen lásd Franz 2003:132-159

döntést hozzon a lelkiismerete és a Biblia alapján arról, hogyan oldja meg ezt a helyzetet. Ha valaki úgy dönt, hogy elmegy a szavazásra, ez az ő döntése. Amit a szavazófülkében tesz, az csak rá és a Teremtőjére tartozik.”³⁷

„A földön lévő összes vallási csoport közül melyik felel meg mindezeknek a követelményeknek? A tények önmagukért beszélnek: Jehova Tanúi (Ézsaiás 43:10-12).”

Csakhogy valóban ezek az Isten által támasztott követelmények? Megvizsgálva például a mormon³⁸ vallást, a ő szempontrendszerük alapján az övéké lenne az igaz vallás, a buddhisták négy nemes igazságát és nyolcas ösvényét tekintve meg az övéké, és még sorolhatnánk a példákat. De az igaz vallás, Isten helyes követésének útja ahhoz kapcsolódik, aki azt mondta, mondhatta magáról: „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet.” Erről hallgat ez a könyv, és ez egyik legnagyobb hiányossága.

4.2.14 A kereszteledés és az Istennel ápoltság kapcsolatod

„Az etióp férfiről annyira nagy hatással volt az, amit megtudott a Szentírásból, hogy cselekvésre indította. Kifejezte a vágyát, hogy szeretne megkeresztelkedni (Cselekedetek 8:26-36)”.

„Amit megtudott a Szentírásból” az etióp férfi, „hogy Jézus a megígért Messiás” (1). "Fülöp beszélni kezdett, és az Írásnak ebből a helyéből kiindulva hirdette neki Jézust." (Acta 8,35). Mit tudott meg ennek a könyvnek az olvasója? A 2. bekezdés így összegzi:

„Megismerted a Biblia ígését, mely szerint örökké élhetsz a Paradicsomban (Lukács 23:43; Jelenések 21:3, 4). Megtudtad, hogy milyen állapotban vannak a halottak, és a feltámadás reménységéről is tudsz már (Prédikátor 9:5; János 5:28, 29). Valószínűleg eljársz Jehova Tanúi összejöveteleire, és látod, hogyan gyakorolják az igaz vallást (János 13:35). És ami a legfontosabb, már minden bizonnyal elkezdted személyes kapcsolatot kialakítani Jehova Istennel.”

Korábban az igaz vallás azonosításakor ezt olvashattuk:

³⁷ Órtorony 1999. november 1., 28-29.o.

³⁸ Hivatalos nevük: Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza

„13 Jézus igaz követői azt prédikálják, hogy Isten Királysága az emberiség egyedüli reménye. Jézus megjövendölte, hogy „a királyságnak ezt a jó híret prédikálni fogják az egész lakott földön tanúságul minden nemzetnek, és akkor jön el a vég” (Máté 24:14).” (15. fejezet)

Azonban az etióp férfi esetéből is láthatjuk, hogy az apostolok és az első keresztények Jézust ismertették meg az emberekkel és ez indította hallgatóikat arra, hogy kereszténnyé legyenek. A Társulat szerint azonban nem ez kell önátadásra és megkeresztelkedésre indítsák az olvasót.

„A Biblia beszámol róla, hogy amikor az ókori Korintusz városában néme-lyek hallották a keresztények által hirdetett üzenetet, „hinni kezdtek, és megkeresztelkedtek” (Cselekedetek 18:8). Ehhez hasonlóan a Biblia tanulmányozása közben ki kell fejlődnie benned az abba vetett hitnek, hogy a Biblia Isten ihletett Szava.” (7)

Az Acta 18,8 azonban így hangzik: „Kriszpusz, a zsinagógai előljáró pedig hitt az Úrban egész háza népével együtt és a korinthusiak közül, akik hallgatták őt, szintén sokan hittek és megkeresztelkedtek.”. Az Úrban, nem pedig csupán a Biblia ihletettségében hittek, mielőtt megkeresztelkedtek. Itt az Új Világ Fordítás is az „Úr” szót tartalmazza, nem „javították ki” Jehovára³⁹.

Látjuk tehát, hogy itt egy jelentős, szó szerint létfontosságú igazságot hallgat el a könyv az olvasó elől, a Jézusban való hit fontosságát.

A tanúk keresztelkedésekor elhangzó szokásos formula, bár tartalmazza az „Atya, a Fiú és a szent lélek nevében” szavakat, így végződik: „Megkeresztelkedésed Jehova Tanújaként azonosít téged, mint Isten szellemétől vezetett szervezetének tagját.” - tehát nem Isten gyermeke lesz, hanem egy szervezet tagja...

4.2.15 Maradj meg Isten szeretetében!

A Törekedjünk 'a valódi életre'! alcím alatt ismét hiányos tájékoztatást kap az olvasó: „Jehova átvisz minket a dicsőséges új rendszerbe, mely annyira közel van már! Milyen izgalmas lesz megélni azt az időt! (23)” (kiemelés általam). A Társulat korábbi tanítását, miszerint az 1914-ben élők megélik az „új rendszer” eljövételét, 1997-ben

39 Erről részletesen ld. Lundquist:1998

megváltoztatták⁴⁰, és egy nem azonosítható távoli időpontba helyezték. Most mégis azal a reménnyel kecsgetik az olvasót, hogy megélheti azt a napot.

4.2.16 Függelék

Az első rész Isten nevének jelentésével és annak használatával foglalkozik. Megemlíti, hogy az ószövetség fordításaiban általában különféle címekkel adják vissza. Azt azonban elhallgatja, hogy a JHVH nevet mégis ezek a fordítások őrizték meg, hogy a keresztény kiadványokban - többnyire Jahve alakban - ma is találkozhatunk vele. Elhallgatják továbbá azt, hogy milyen alapon helyezték be az újszövetség Keresztény Görög Iratok Új Világ Fordításába 237 alkalommal a *küriosz* helyére a Jehova nevet⁴¹.

Az igazság az Atyáról, a Fiúról és a szent szellemről (sic!) című függelékrész nem tartalmaz olyan kijelentéseket, mint például az *Őrtorony* folyóirat 1988/17. száma⁴² (20. oldal): „...ez az egyszerű igazság, de a háromság nem az. Az hazugság. Attól ered, akit Ördögnek és Sátánnak neveznek, aki az egész lakott földet félrevezeti.”

A rész bevezető bekezdéseiben így mutatja be a háromságtan tanítását:

„Isten három személyből áll: az Atyából, a Fiúból és a Szentlélekből (szent szellemből). Azt mondják, mindhárom személy egyenlő, mindenható, és egyiküknek sem volt kezdete. A Háromság tantétele tehát kimondja, hogy az Atya is Isten, a Fiú is Isten és a Szentlélek is Isten, mégis csupán egy Isten van.”

A korábbi háromság - kritikáikat megvizsgálva⁴³ örömmel láthatjuk, hogy itt a tan bemutatása pontos.

Ezután a háromsághívők kritikája következik: „Sokan, akik hisznek a Háromságban, beismerik, hogy nem tudják megmagyarázni ezt a tanítást. Mégis úgy érzik, hogy a Biblia ezt tanítja.” Talán mert „sokan” egyetértenek Pál apostollal abban, hogy nem hasonlítható emberi elképzeléshez az Isten. (Acta 17,29)

A kezdeti pontos bemutatástól eltérően a Jn 1,1 magyarázatában már ezt olvassuk: „némelyek arra a következtetésre jutnak, hogy a Fiú és az Atya minden bizonnal

40 "Erre – és az utólagos módosításra egy példa: „Bizony mondom nektek, nem múlik el ez a nemzetség [...] Ez a jel nyilvánvaló 1914 óta, és a 'nagy nyomorúságban' fogja elérni tetőpontját (Máté 24:21) *** A vég nem lehet messze.” (Hirdetők:716)

Az angol kiadásban a ***-gal jelzett helyen van még egy mondat: „The generation that was alive in 1914 is fast dwindling” (A nemzedék, mely 1914-ben élt, gyorsan fogyatkozik.)

41 Erről részletesen lásd Lundquist:1998.

42 1991. előtt az *Őrtorony* folyóiratok magyar nyelven az angol eredetnél később jelentek meg, így számozásuk eltérő.

43 Szalai:A háromságtan az *Őrtorony* szerint <http://www.apologia.hu/religion/jw-trinity.html>

ugyanannak az Istennek a részei.” A háromsággal kapcsolatos tévtanítások (modalizmus: három megjelenési forma, triteizmus: három külön isten) közt olyan, hogy három „rész” tudtommal nem volt.

„Bővítsd ismeretedet!” ajánlja a következő bekezdés címe. Majd a Jn 1,14 társulati magyarázatát nyújtja ehhez: „Miközben folytatod a Biblia tanulmányozását, sok olyan bibliaverssel fogsz találkozni, amely érinti ezt a kérdéskört. Látod majd, hogy megerősítik az Atyára, a Fiúra és a szent szellemre vonatkozó igazságot.”

Ezzel a mondattal záródik a Függelék ezen része. Ebben van némi igazság, csak hogy ehhez a Társulat „szemüvege” és még inkább az *Új Világ Fordítás* megváltoztatott szövege félretételével kell a Szentírást olvasnunk - ez személyes tapasztalatom.

Miért nem használják az igaz keresztények a keresztet az imádatban? - teszik fel a kérdést a Függelék következő részében. Már a megfogalmazás is befolyásoló, hiszen eszerint „az igaz keresztények” nem használják a keresztet.

„Milliók bálványozzák és tisztelik a keresztet” - jelenti ki a Társulat. Ha vannak is ilyen emberek, ismét nem nevezik meg őket, hanem általánosítanak. Az olvasó lehetőleg arról se gondolkodjon el, hogy van-e, és mi a különbség tisztelet és a „bálványozás” között; lényeg, hogy ne akarjon oda tartozni, ahol kereszt lóg a falon, vagy áll a templom tetején.

De ezután a lényegre tér a fejezet: az igaz keresztények (az olvasó eddigre már Jehova Tanúival azonosítja őket) elvetik a kereszt imádatát, és ennek „fontos oka az, hogy Jézus Krisztus nem keresztben halt meg.” Ennél sokkal nyomósabb - és jogos! - indok lenne a bálványimádás tilalma...

„Semmilyen bizonyíték sem utal arra, hogy a Krisztus halála utáni 300 évben a magukat kereszténynek vallók használták volna a keresztet az imádatban.” - írják érvelésükben. Ez egyrészt nem ugyan az, mint ha azt mondanák, hogy „imádták a keresztet”. Ma is láthatunk istentiszteleti helyeken (például a Wesselényi utcai baptista imaházban) keresztet, ahol ugyanakkor soha nem találunk a keresztet imádókat. Másrészt van régészeti bizonyíték a keresztnek mint vallási szimbólumnak a használatára. Az i.sz. 79-ben (!) a vulkáni hamu által elpusztított Herculánumban falba süllyesztett latin fakereszt nyomai maradtak fenn, A római Palatinuson fennmaradt egy 2. századi római „falfirka”, amelyen pedig a keresztényeket egy keresztre feszített, számárfejű lény imádóiként gúnyolják - tehát a kereszttel hozták őket összefüggésbe.

De a közelebbi időszak történelme, azon belül a Társulat történelme is sokat mondó ebben a kérdésben: 1931. októberéig folyóirataikon egy korona és egy kereszt volt látható. Ennek megszüntetése után Joseph F. Rutheford (második elnökük) vezette be a kínszlopról szóló tant.⁴⁴

Kicsoda Mihály, az arkangyal? Ennek magyarázata során azt mondják: „A Biblia [...] sejteni engedi, hogy Mihály egy másik neve Jézus Krisztusnak, a földi élete előtt és után.” Majd a Júdás 9 és a Jelenések 12,7 magyarázata által szerintük már „logikus arra következtetnünk, hogy Mihály nem más, mint Jézus Krisztus égi szerepében”. A sejtésből két rövid bekezdés után már logikus következtetésre jutnak, anélkül, hogy az ellenérveket megvizsgálnák, vagy egyáltalán említenek. A tanulmány elején idézett saját irányelvük szerint az „intellektuálisan becsületes” személyre azonban ez kellene legyen a jellemző.

1914 - Kiemelkedő év a bibliai próféciaokban – hirdeti a következő téma címe.

„A BIBLIA tanulmányozói évtizedekkel előre hirdették, hogy 1914-ben jelentős fejlemények várhatók. Milyen eseményekről van szó, és milyen bizonyítékok mutatnak az 1914-es év fontosságára?”

Hogy is volt ez pontosan? Ismét a Társulat történelme nyújt segítséget:

„Az Órtorony 1913. október 15-i [ang.] számában kijelentette: „A legjobb időszámítási kalkuláció szerint, amelyre képesek vagyunk, ez hozzávetőlegesen az az idő — legyen akár 1914 októbere, akár későbbi időpont. Dogmatikus kijelentés nélkül, bizonyos eseményeket várunk: 1. A pogányok idejének — pogány főuralom a világban — befejeződése, és 2. a Messiás Királyságának beiktatása a világon.” (Hirdetők 1995:634)

A Függelék fontosnak tartja még azt is megvizsgálni, hogy Jézus nem karácsonykor született, és a különböző ünnepek (pl. húsvét, újév) eredetét és ezáltal elvetendő voltukat. Azt nem említik, hogy Jehova Tanúi is 1926-ig megünnepelték a karácsonyt, sokáig a születésnapot is: „Sok éven át tudatában voltak annak, hogy december 25-e nem a pontos dátum [...] 1926 után már nem tartották meg a karácsonyt” (Hirdetők 199)

44 <http://www.pfo.org/jwcross.htm>

A Függelék az Őrtorony Társulat alapvető tanításait magyarázza nagyon tömören és egyszerűen. Alapvető, megkérdőjelezhetetlen és megingathatatlan tanítások ezek, mégis vannak köztük, amik az egyház története során többször módosultak.

„A Párt mindig az abszolút igazság birtokában van, márpedig ami abszolút, az soha nem lehetett más.” (Orwell 1989:236)

A Társulat ezeket a változásokat elhallgatja a könyv olvasója, a tanúvá tenni kívánt istenkereső ember előtt. Honnan tájékozódhat mégis erről? A Társulat saját történetírása alkalmas-e erre? Vizsgáljuk meg röviden!

1993 nyarán megjelent a „Jehova Tanúi - Isten királyságának hirdetői” c. könyv.⁴⁵ Az „Isteni Tanítás” kerületkongresszuson jelentették be a Társulat történetét bemutató könyv megjelenését, mely az 1959-ben kiadott *Jehovah's Witnesses in the Divine Purpose* (Jehova Tanúi az Isteni tervben) helyébe lépett. Az USA-ban, amikor a könyv először megjelent, csak kerület- és körzetfelvigyázók, vének, úttörők és a legalább 30 (néhol 20) éve alámerítkezett⁴⁶ tanúk kaphattak belőle. Az első nyomtatás mindössze 500.000 példány volt, ezért a széles körű terjesztés csak 1993 végén volt lehetséges angol nyelven, magyarul 1997-ben jelent meg.

Habár az előszóban „tárgyilagos” és „felvillanyozó” könyvet ígérnek, az inkább a propaganda mesteri darabja. A legnagyobb trükk a könyv szerkezete: míg a történeti könyvek általában időrendi sorrendben haladnak, ez témák szerint van összeállítva. Így a zavarba ejtő események - ha nem hagyták ki teljesen - kisebb, kevésbé zavaró részekre vannak szétosztva a könyv különböző részeibe. Ezek a kis darabkák könnyebben „lenyelhetők”, mintha a teljes igazság egy helyen lenne leírva. Nézzük például a Társulat 1925-tel kapcsolatos hamis próféciaíróról szóló beszámolókat a 78., 425. és 632. oldalon: mentegetőzés és szépítgetés „segíti” a tanúkat, hogy ne lássák az eset valódi jelentőségét.

A szétdarabolás másik következménye, hogy az események nem a valódi történeti környezetükben vannak bemutatva. Például C.T. Russell az 1870-es évtizedbeni vallási környezetét három helyen mutatja be (43.-48., 120.-122., 204. oldal). Így mire a 204. oldalon ezt olvassa az olvasó: „JEHOVA TANÚI szervezetének működése jelentős változásokon ment keresztül azóta, hogy Charles Taze Russell és társai először

45 A „Hirdetők” könyvről szóló tanulmány forrása: David A. Reed: 'Proclaimers' Answered Page by Page (1994) www.cftf.com

46 A „Hirdetők” könyv megjelenése idején még nem a keresztkelés kifejezést használták.

kezdtek együtt tanulmányozni a Bibliát 1870-ben.” valószínűleg elfelejtette, hogy Russell ekkor még egy adventista szervezetben volt egészen 1879-ig, mint az a korábbi részekből kiderül; így tehát Jehova Tanúinak szervezete nem működhetett 1870-ben.

Hasonlóképpen, a 147. oldalon az 1962-es tantételbeli változásokat (a Róma 13:1 értelmezéséről) mint „előrehaladó megértést” mutatja be. De a 190. oldalon elkülönítve közölt információ megmutatja, hogy az „új” megértést már C.T. Russell tanította 1904-ben. Az 1962-es tanítás nem volt új, hanem visszatérés a korábbi állásponthoz. Ez csak a szokásos tantételbeli oda-vissza csiki-csuki módszer, de a könyv elrejtje ezt a tényt az adatok szétदारabolásával.

A könyv a Társulat védelmére készített eszköz, de a tanúk védelmére is használható: Igazolható bizonyos eseményekről, hogy megtörténtek. Korábban tagadták pl. az adventista gyökereket, vagy a piramisokkal kapcsolatos tanításokat. Meg lehet mutatni, hogy mosták tisztára a múltat; s ebből következik, hogy a Társulat nem Az Igazság”, hiszen „semmi hazugság nem származik az igazságból”. (1Jn 2,21 ÚVF)

„Aki uralja a múltat - hirdette a Párt jelmondata - , az uralja a jövőt is; aki uralja a jelent, az uralja a múltat is.” (Orwell 1989:42)

A Függelék tanulmányozása során láthattuk, hogy a Társulat és tantételei változásának története nagy mértékben segítheti az olvasót, hogy eldöntse, evilági és örök életét illetően mennyire adhat beleszólást és hatalmat Jehova Tanúi egyházának döntéseiben.

5. Összegzés

A Jehova Tanúi felé szolgálni próbáló keresztények gyakran tapasztalják, hogy erőfeszítésük nem, vagy csak lassan és ritkán eredményes. A Társulat tantételeinek téves voltának bizonyítása előbb-utóbb „dogma-pingpong” jelleget ölt. A Szervezet múltbeli vagy jelenkori tévtanításainak vagy megkérdőjelezhető cselekedeteinek ismertetését a tanúk általában személyes hitük elleni támadásnak tekintik és ez gyakran vezet a beszélgetés, sőt a kapcsolat megszakításához.

Ennek okait keresve a Mit tanít valójában a Biblia című kiadványuk elemzése során betekinthettünk a mély - de megalapozatlan - ideológiai és szervezeti elkötelezettségük okaiba. Láthattuk, hogy a befolyásolás módszereit feltáró pszichológiai kutatások által leírt eszközök szinte mindegyikét alkalmazza a kiadvány. Ezek olykor egymást átfedve és többnyire egymást erősítve jelennek meg.

A viselkedés kontrollt legjobban Orwell antiutópiájának, az *1984*-nek szavai összegzik: „A régi zsarnokságok parancsa a „Ne tedd” volt. A totalitárius rendszereké a „Tedd”. A miénk „Legyél”.” (Orwell 1989:282) A tanulmányozó egyre inkább vágyik „teokratikusan viselkedni”, mivel csak így lehet / maradhat Isten barátja. Általában megváltozik öltözködése, hajviselete, beszéde (a megismert csoportnyelv alkalmazásával). Mindez önmagában nem feltétlenül rossz, de elérésének módja és célja azzá teszi. Már a tanulmányozás során létrejött helyzet is kontrollált viselkedést hoz létre. A házigazda a tanuló és a tanúk a tanítók - ezzel már bizonyos szerepbe kerülnek mindannyian, valamint egyfajta tekintélyre tesznek szert mindenféle alap nélkül.

Az információ kontrollja a legerőteljesebben alkalmazott eljárásuk. Már a könyv címe is kizárólagosságot sugall, a fejezetekben előre haladva pedig egyre nyilvánvalóbb ez. Források pontos - vagy bármilyen - megadása nélküli szaktekintélyekre hivatkozással támasztják alá tantételeiket. Az érdekeiknek megfelelően megváltoztatott Bibliát adnak a kezükbe, és többször még ezt is a kontextuális és doktrinális összefüggéseket figyelmen kívül hagyva idézik. Itt még csak sugallva, de már jelen van a többi kiadványban nyíltan is kimondott nézetük, hogy kizárólag az ő irodalmuk által lehet megérteni Isten akaratát. Nem véletlen hát, hogy leginkább a Társulat sajátos tantételeivel - krisztológia, eszkatológia, megváltástan - kapcsolatban találkoztunk gyakran ezzel a módszerrel.

A gondolkodás kontrollja egymás és önmaguk ellenőrzésén, figyelésén alapszik. A Társulatnak vagy a tantételeknek kritikájára még gondolniuk sem szabad. Ismét Orwell szavai jutnak eszembe: „A párhúség nemgondolkodást jelent. Azt jelenti, hogy nincs szükség gondolkodásra. Párhúség egyenlő: tudatlanság.” (Orwell 1989:62) Mivel a Társulat mindig az aktuális igazság birtokában van és annak egyedüli hirdetője, így csak az automatikus helyeslés és engedelmesség marad.

Az érzelmi kontroll által elért „belső” változás nyújtja a háttérrel a többi irányításhoz. Azoknak alapja, de következménye is. A tanulmányozó megtanul félni saját múltjától, környezetétől, Sátántól, a világtól. Megtanulja, hogy csak Jehova népe körében található biztonságot, boldogságot, szeretetet. Megtanulja, hogy a vezetők, különösen a „hű és bölcs szolga osztály” felé csak pozitív érzelmei és gondolatai legyenek. Emberi, baráti kapcsolatai pedig lassan a szervezet tagságán belülre korlátozódnak. Véleményem szerint az érzelmi kötelék a legerősebb, ami a szervezethez köti a tagokat.

A tanulmányozott könyv azzal az ígérettel szólítja meg az olvasót, hogy megtudhatja belőle, mit tanít valójában a Biblia. A könyvben még csak halvány utalás - az Etióp államférfi esete - van rá, hogy a Szentírás megértéséhez magyarázó, mégpedig Istentől kijelölt ismeretforrás szükséges. Jézus a Szentlelket / Szellemet jelölte ki erre a feladatra. Általa sok keresztény kapott bölcsességet, képességet és lehetőséget, hogy a Szentírás Istene után érdeklődők útmutatást kapjanak az igeolvasáshoz. Ma bevezetéstani, kortörténeti, krisztológiai könyvek sokasága is rendelkezésére áll minden érdeklődőnek. Továbbá alkalmazhatók a Szentírás által ajánlott „szűrők”: szabad az Írásban utánanézni (Acta 17,11), józan ésszel elgondolkodni (1Kor 10,15) a Lélek tanító kenetében bízni (1Jn 2,26-27). Jelen tanulmány segíthet felismerni azokat a szerzőket, kiadványokat, akik-amelyek nem a Biblia tanításának megismertetésére szolgálnak, hanem saját tantételeik terjesztéséhez használják fel a Szentírást.

Láttuk, hogy a könyv már felépítésével is a kijelölt célt, az érdeklődő bibliatanulmányozó tanúvá tételét szolgálja elsősorban, nem a Biblia valódi tanításának átadását. A fejezetek elején szereplő kérdések már egy témára fókuszálják az olvasó figyelmét, egyfajta „szemüveget” ráadva, ami például az írásszövegek szövegkörnyezetének összefüggéseit szolgálja. A bekezdésekhez tartozó kérdések automatikus válaszra készítettek, és csak elszánt tanuló teszük lehetővé saját kérdéseik feltevését. A fejezetek vé-

gén lévő kérdések pedig ismétlés által „vésik be” a legfontosabbnak vélt tantételeket. A képek, a témák (például halott szeretteink sorsa, boldog család, az élet tisztelete) érzelmileg is bevonják a tanulót, afelé terelve őt, hogy az Isten által elvárt viselkedési módoknak megfelelni igyekezzon, amikor megismeri ezeket. Önmagában ez nem volna elítélendő, de a tévtanítások és a félelem általi manipuláció által próbálja elérni azt, amit Isten Szellemének kellene kimunkálnia a tanulóban.

A Társulat tantételeit vizsgáló művekből néhányat megvizsgálva további következtetéseket vonhatunk le. Egy svédországi tanú, Carl Olof Jonsson egy bibliatanulmányozójától azt a kihívást kapta, hogy bizonyítsa be neki az egyik alapvető tanításukat. Az 1914-es évszámnak (mely a Társulat tevékenységének és tanításainak egyik alapja) történelmi bizonyítékait kellett megvizsgálnia ehhez. Világi tudományos forrásokból tájékozódva megállapította, hogy Jeruzsálem Nabukadnezár általi elpusztítása nem i.e. 607-ben, hanem az általánosan elfogadott i.e. 587-ben történt. Erről szóló tanulmánya az 1980-as évek elején eleinte fénymásolt „szamizdatként” terjedt a tanúk közt, majd könyvben is megjelent. Jonsson eljuttatta felismeréseit a Vezető Testülethez (az Őrtony Társulat teljhatalmú vezetőihez), akik érdemi válasz helyett kizárták őt az egyházból.

A Vezető Testület egyik tagja - Edward Dunlap - kb. Jonsson tevékenységével egy időben felkérést kapott a Társulat bibliai lexikonjának átnézésére. Szintén az i.e. 607-es állítólagos dátum ellenőrzése volt egyik feladata. Felismeréseit annak téves voltáról csak baráti körben említette. Negyven éves teljes idejű szolgálat után néhány órás tárgyalást követően egy „bírói bizottság” tisztségéből eltávolította, majd az egyházból is kizárta.

A Társulat által kiadott, háromságtannal foglalkozó füzet⁴⁷ elemzése nem kis kihívás elé állította a kutatókat, bírálókat. Abban ugyanis keresztény egyházatyák, teológusok, történészek műveit idézik a pontos forrás megadása nélkül. De a kutatások végül eredményre, megdöbbentő felismerésre vezettek. Az idézeteket legtöbbször annak eredeti mondanivalóját az ellenkezőjére fordítva vagy azt félreértelmezve használták úgy, hogy saját tantételeiket támogassák. Erről részletes tanulmány készült, de a társulati kiadvány azóta is használatban van.

47 Kell hinned a háromságban? Watchtower Bible and Tract Society, 1990

A fentebb leírt esetek, valamint a korábban említett utólagos kiadvány-módosítások arról győznek meg, hogy itt nem egyszerű tévedésekről, hanem szándékos tévelyítésről van szó. Az pedig önmagáért beszél, hogy folyóiratukban a propaganda és a félrevezetés veszélyeire hívják fel olvasóik figyelmét⁴⁸.

A Biblia felszólítja Isten népét, hogy ítélje (vizsgálja) meg azokat, akik Isten nevében szólnak. A Társulat többször Isten szócsöveként aposztrofálta magát története során, tehát rá is vonatkozhat ez a vizsgálat. „Sok tévtanító jön majd a világba” - figyelmeztette Pál a keresztényeket. Ezért ennek a tanulmánynak elkészítése nem csak teológusi elmegyakorlat volt, sőt elsősorban nem az, hanem egyik keresztényi kötelességem - és úgy érzem, elhívásom - gyakorlása is.

48 Ne válj a propaganda áldozatává! Mesterkedés az információval című cikksorozat, (Ébredjetek! 2000. június 22., 3-11o.)

6. Irodalomjegyzék

Külföldi és magyar szakirodalom

BERGMAN, Jerry , Ph.D.: Lying in Court and Religion: An Analysis of the Theocratic Warfare Doctrine of the Jehovah's Witnesses; , Northwest State College, Archbold, Ohio Cultic Studies Review: An Internet Journal of Research, News, and Opinion, 2002, Vol. 1, No. 2

BERGMAN, Jerry on Jehovah's Witnesses Removing His Library books
http://www.freeminds.org/history/Bergman_library.htm

DOYON, Josy: Jehova Tanúja voltam - egy tévút története (Agapé Kft., Szeged, 1998)

FRANZ, Raymond: Crisis of Conscience; Atlanta, Georgia, Commentary Press, 1983

GEISLER, Norman L. and Rhodes, Ron: When Cultists Ask (Baker, Grand Rapids, 1997)

GRIFFIN, Em: Meggyőztél! Mitől változnak meg az emberek? (Harmat, 2004, hn.)

HASSAN, Steve: Combating Cult Mind Control (Park Street Press, 1988, USA)

JONSSON, Carl Olof: A 'Pogányok ideje' - Vajon véget ért? Tanulmány Jehova Tanúi végidőszámításairól (Magánkiadás, 2000)

LUNDQUIST, Lynn: The Tetragrammaton and the Christian Greek Scriptures; Portland, Oregon, Word Resources, 1998

Magyar Biblia Társulat Új fordítású Bibliája

PRATKANIS - ARONSON: Rábeszélőgépek (Ab Ovo, 1991, Budapest)

REED, David A.: 'Proclaimers' Answered Page by Page (1994) www.cftf.com

SHIRE, James: Scripture Twisting - 20 ways the cultist misread ther Bible (InterVarsity Press, 1980, USA Madison WI)

SZALAI András: Jehova és a szervezet - "Győződjetek meg minden dologról!" (Apológia Alapítvány - Harmat Kiadó, Budapest, 2001)

SZALAI András:A háromságtan az Őrtorony szerint

<http://www.apologia.hu/religion/jw-trinity.html>

Az Őrtorony Társulat kiadványai

(Az Őrtorony Társulat kiadványai szerző megjelölése nélkül jelennek meg)

Watchtower Library CD (magyar nyelvű) (Watchtower Bible and Tract Society, 2007)

A Szentírás Új Világ Fordítása (Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc. és a International Bible Students Association, 2003.)

Örökké élhatsz Paradicsomban a földön (Spe-H) (Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1985)

Az Igazság, mely örök élethez vezet (Watchtower Bible and Tract Society of New York Inc., New York, USA, 1970)

Ismeret, mely örök élethez vezet (kl-H) (Watchtower Bible and Tract Society of New York Inc., New York, USA, 1995)

Mit tanít valójában a Biblia? (bh-H) (Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2005)

Van-e Teremtő, aki törődik veled? Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1996)

Örtony 1997. 1/15 23-28. o

Örtony 1998. január 1.

Örtony 2000. május 1 5.o

Örtony 1910. szeptember 15., 298.o

Örtony 1994. október 01. 8.oldal

Örtony 2004. június.15, 29-31

Örtony 1999. november 1., 28-29.o

Örtony 1988/17

Ébredjete! 2000. június 22., 3-11.o

Ébredjete! 2007. április, 32.o.:

Baptista Teológiai Akadémia
Teológia szak

Mit tanít valójában a Biblia?
- és hogyan tanítanak erről Jehova Tanúi
szakdolgozat

Szalai András
témavezető

Barna Zoltán

Budapest, 2009.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	1
1.1 A tanulmány megírásának oka és célja.....	1
1.2 A tanulmány fontossága.....	1
1.3 A tanulmány módszerei.....	2
2. Jehova tanúi	3
2.1 Történetük.....	3
2.2 Tanításaik.....	4
2.3 Tevékenységük.....	5
2.4 Szervezetük.....	6
2.5 Tagságuk.....	6
2.6 Kiadványaik.....	7
2.7 A kiadványok szerepe a tanítványképzésben	7
2.7.1 A Biblia és Jehova Tanúi.....	7
2.7.2 Bibliatanulmányozási könyvek.....	10
2.7.3 Folyóiratok.....	11
3. Gondolkodás befolyásolás	12
3.1 Agymosás?.....	12
3.2 Gondolkodás befolyásolás.....	13
3.2.1 Viselkedés (behavior) kontroll	13
3.2.2 Információ (information) kontroll	14
3.2.3 Gondolkodás (thought) kontroll	15
3.2.4 Érzelmi (emotional) kontroll	16
3.2.5 Hogyan ismerhetjük fel a gondolkodás - befolyásolást?.....	16
4. A Mit tanít valójában a Biblia? c. könyv elemzése.....	18
4.1 Általános bemutatás.....	18
4.2 A könyv fejezetenkénti vizsgálata	20
4.2.1 Mi az igazság Istenről?.....	20
4.2.2 A Biblia Istentől származó könyv.....	20
4.2.3 Mi Isten szándéka a földdel?.....	21
4.2.4 Ki Jézus Krisztus?.....	22
4.2.5 A váltság Isten legnagyobb ajándéka.....	23
4.2.6 Hol vannak a halottak?.....	25
4.2.7 Mi Isten királysága?.....	26
4.2.8 Az utolsó napokban élünk?.....	26
4.2.9 Miért engedi meg Isten a szenvedést?	27
4.2.10 Istennek tetsző élet.....	28
4.2.11 Sajátítsuk el Isten gondolkodásmódját az életről!.....	28
4.2.12 Hogyan lehet boldog a családunk?.....	29
4.2.13 Istennek tetsző imádat.....	29
4.2.14 A keresztkelés és az Istennel ápoltság.....	31
4.2.15 Maradj meg Isten szeretetében!.....	33
4.2.16 Függetlenség	33
5. Összegzés	38
6. Irodalomjegyzék.....	42

Szakdolgozat

BARNA ZOLTÁN

2009.